

מאמר

מפת ארץ ישראל בצורת ראש

ע"פ פנימיות התורה
מהדורה מורחבת עם הוספות

מתוך המהדורה החדשה
של סדרת הספרים
"סוד החשמל"

- מה מיוחד בארץ ישראל יותר משאר ארצות.
- מדוע רבי אבא נישק את הסלעים של עכו.
- מדוע ר' חייא התגלגל על העפר של טבריא.
- מדוע האדמה בארץ ישראל יותר כבדה משאר ארצות.
- מדוע האויר של ארץ ישראל מחכים.
- מדוע בארץ ישראל הקרקע חוזרת לבעלים ביוכל.
- מדוע ארץ ישראל נתנה לבני ישראל.

”וראש עפרות תבל” זו ארץ ישראל

מצינו בגמרא (סנהדרין לח:) **אדם הראשון גופו מבבל וראשו מארץ ישראל, ואיבריו משאר ארצות.** ורואים שהראש של אדם הראשון נלקח מארץ ישראל.

נראה דאפשר לראות צורת ראש הפונה לכוון הימין בצורת מפת ארץ ישראל. אזור חיפה נראה במפה כמו פה, [חיפה אותיות חי פה], צפונה מזה באזור **ראש הנקרה** נראה כמו חטם, צפונה מזה בנחלת אשר בתוך שטח לבנון יש שקע בצורת עין, ובכללות כל הארץ נראית כזקן היורד על פי מדותיו, דאָרץ ישראל היא בחינת ראש, וצורה זו השתלשלה בגשמיות הארץ. ונראה דלכן רואים את הפה בצורת פה פתוח, דאָרץ ישראל בכללותה היא מלכות שמשפיעה דרך הפה כדבארנו במאמר 'השלחן פה', והפה פתוח לרמז על השפעת המלכות. וכן פה פתוח מרמז על קבלת השפע במקום זה שהיה נחלת זבולן שמקבלת את שפע הימים.

וכן האדמה שמתחברת לים כנרת מרמזת על השקע שבערף במקום

מצינו בגמרא (יומא פא:) אין ארץ ישראל חסרה כלום שנגאמר **”לא תחסר כל בה”**. פשטות כונת הגמרא שבארץ ישראל יש את כל סוגי הפרות והירקות. נראה להוסיף שבארץ ישראל יש גם את כל סוגי הקרקע שבעולם, וכן אפשר לראות בגשמיות, שאף שהארץ קטנה בשטחה יש בה את כל סוגי הקרקע כדגמת הרים, עמקים, שפלה, אגמים, ימים, הרים גבוהים, מדבר וכו'. דאָרץ ישראל היא תכלית בריאת העולם, וממנה נברא כל העולם. דהעולם נברא בשביל ישראל שיעסקו בתורה בארץ ישראל, ומן הראוי שיהיה בה קצת מכל מיני הקרקעות שבעולם, וכן מכל מיני הפרות והירקות שבעולם. וכן מובא ב'ספרי' (עקב לו) **”תבל” זו ארץ ישראל, ולמה נקרא שמה תבל, שהיא מתבלת בכל שאר ארצות, יש בזו מה שאין בזו, אבל ארץ ישראל אינה חסרה כלום.**

וכן מובא ב'ספרי' (עקב) **”וראש עפרות תבל” זו ארץ ישראל.**

ורואים שארץ ישראל היא ראש הערף שבעולם, ובראש כלול כל הגוף. וכן

שם ים המלח. וכן התרגום מתרגם שם הוא אתר ימא דמלחא, היינו המקום של ים המלח. אבל עדין לא היה שם ים המלח עצמו. וכן מובא ברבנו בחיי (בראשית יד, י) **"הוא ים המלח", שבְּעוֹנֵם נַעֲשֶׂה אוֹתוֹ הַעֲמֵק מִיַּם מְלוּחִים.** נראה דכל המציאות של ים המלח נוצרה לאחר הפיכת סדם, כשהיה המעשה של לוט ובנותיו שמשם יצא שרש דוד המלך, והתחיל להתנוצץ אור המלכות בעולם. כיון שים המלח מסמל את רחל שהיא בסוד מלכות, כשהוציאו את נשמת דוד שהיתה טמונה בסדם, נוצר במקום ים המלח המסמל את המלכות.

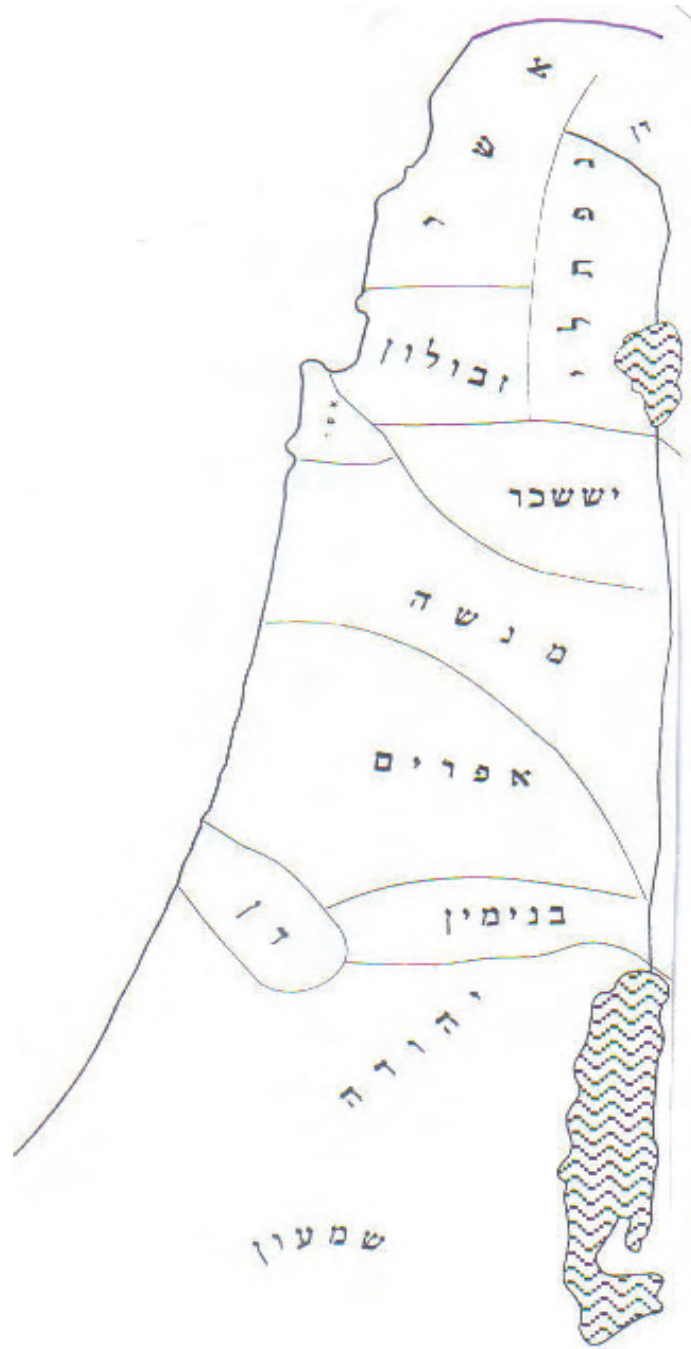
כתוב (במדבר לד, ג) **"וְהָיָה לָכֶם גְּבוּל נֶגֶב מִקְצֵה יַם הַמֶּלַח קִדְמָה".** וכתוב (שם יב) **"וַיֵּרֶד הַגְּבוּל הַיֵּרֶדְנָה וְהָיוּ תוֹצְאֹתָיו יַם הַמֶּלַח זֹאת תִּהְיֶה לָכֶם הָאָרֶץ לְגַבְלֶתֶיךָ סְבִיב".** רואים שהתורה מתחילה את מקום הגבולות של ארץ ישראל מים המלח, ומסיימת בים המלח. ומבאר לדברינו כיון שים המלח מסמל את המלכות שהיא בחינת סוף והתחלה, מתחילים ומסיימים בים המלח. וכן ארץ ישראל בכללותה היא בחינת מלכות.

הקשר של תפלין ששם מקום עמידת הנוק' כידוע. וים כנרת עצמו מסמל את הנוק' כמובא בלק"ת להאריז"ל (עקב ע' רמח). וכן הירדן הנמשך מהכנרת הוא בחינת יסוד נוק' כמובא ב'ספר הלקוטים' להאריז"ל (דברים ע' רסד) לכן הוא עומד כנגד האחור במקום עמידת הנוק'.

ויתכן שהכנרת וים המלח הם בסוד שתי הנקבות שנולדו דבקות אחור באחור לאדם הראשון בסוד רחל ולא, כמובא ב'שער מאמרי רז"ל' להאריז"ל (מאמר 'פסיעותיו של אברהם אבינו'). דמצינו בזהר (ויחי רמא:) שים המלח מסמל את רחל. וכן רואים שהכנרת היא מים מתוקים המרמזים על המים העליונים בסוד לאה, ובים המלח המים מלוחים המרמזים על המים התחתונים בסוד רחל, כדבארנו במאמר 'חשמל צדיק'. וכן מובא בספר 'מגלה עמקות' (אופן סט) שירדן אותיות ירד נ', דהירדן ירד ונמשך מהנ' שערי בינה, ולאה היא בחינת בינה.

כתוב (בראשית יד, ג) **"כָּל אֵלֶּה חִבְּרוּ אֶל עֵמֶק הַשְּׂדִיִּים הוּא יַם הַמֶּלַח",** ומבאר רש"י **"הוא ים המלח", אחר זמן נמשך הים לתוכו ונעשה ים המלח,** משמע שבאותו זמן עדין לא היה

[המפות מתוך ספר 'שבטי נחלתך'].

מפת ארץ ישראל בצורת ראש

לזו. ולפי שלאה היא מאחורי ז"א, במקום הנחת קשר של תפלין, לזה נקראת לזו. ורואים שהאר"ז"ל מקשר את לאה שבארנו שהיא נרמזת בכנרת, לעיר לזו ולעצם הלזו, והאר"ז"ל מוסיף ששמה של לאה הוא לזו. וכן מובא ברמח"ל ('אוצרות רמח"ל' ע' רנא) שהכפתל המערבי הוא בחינת לזו שבבית המקדש, וגם כאן רואים שלזו קשור עם בחינת הנקבה, דכתיב המערבי הוא מקום השכינה שהיא בחינת נקבה שמקומה במערב.

מובא ב'שער הפונות' להאר"ז"ל (פסח ד) **כל פונת ליל פסח הוא בבחינת רחל ולא בלאה, לפי שלאה מתבטלת בפסח ונכנסת בפנים, כדי שלא יינקו החיצונים ממנה.** נראה דהשתלשל בגשמיות שבפסח אין שואבים מים מהכנרת, כיון שלאה מתבטלת בפסח.

מצינו בגמרא (מגילה ו.) **ולמה נקרא שמה "טבריא", שיושבת בטבריה של ארץ ישראל.** וטבור מסמל את החבור של הולד לאמא, שהיא בחינת לאה, בחינת בינה. כמובא בלק"ת להאר"ז"ל (תשא ע' קסה) **אמנם כבר ידעת כי באדם יש ב' נקודות, אות ברית קדש, ולמעלה הימנו**

מצינו בגמרא (סוטה מו:) **תניא היא לזו שצובעין בה תכלת, בארנו לעיל במאמר 'חשמל סלם' שמקום זה הוא כנגד עצם הלזו שבחוט השדרה. ומצינו בזהר (שלח קעה:) **זו התכלת היא סוד של דוד המלך, הגון שלה יוצא מדג שהולך בים כנרת.** ולפי דברינו הכנרת נמצאת כנגד בחינת עצם הלזו. כמובא ב'לקוטי הש"ס' להאר"ז"ל (ר"ה) **בחינת עצם הלזו שהיא גיד שבערף.** ואם נאמר שצבעו את התכלת בסמיכות מקום לכנרת שמשם לקחו את זה, יוצא שהעיר לזו היא בסמיכות מקום לכנרת ששם בחינת עצם הלזו. וכן מצינו בזהר (תרומה קנב.) שהעיר לזו היא מקום שיש בו חיים טובים בגשמיות, וים כנרת משפיע מים ופרות מתוקים, כמובא בגמרא (מגילה ו.) **ולמה נקרא שמה כנרת דמתיקי פירא פקלא דכינרי מובא** ב'ספר הלקוטים' להאר"ז"ל (שופטים שנט) **"ואולם לזו שם העיר לראשונה", פרוש שמה של לאה הראשונה שהיא לאה שבאצילות, נקרא לזו. ונקרא שם זה, לפי שפרשו חז"ל שיש עצם אחד במקום הנחת קשר של תפלין שאינו מתרקב לעולם, וממנו מתגדל גוף האדם לעתיד לבא, והעצם זה נקרא****

נקדת הטבור, והתחתון הוא למטה ביסוד, והעליון הוא למעלה בבינה. וכן מובא בספר 'ציון ועריה' מהרה"ג ר' משה וולפסאן שליט"א שרבי עקיבא נקבר בטבריה כיון שהוא משרש בינה. **מובא בספר 'בן איש חי'** (שנה שנייה ויצא) **כתבו המקבילים יש עצם באדם שאינו נהנה משום אכילה, אלא רק מן סעדה רביעית דמוצאי שבת, ועצם זה נשאר קים בקבר ואין שולט בו רקבון, והוא נקרא נסכו, וגם נקרא לוז. רואים שעצם הלוז נהנית מסעדתא דדוד מלכא משיחא. ומבאר לדברינו דעצם הלוז היא בסוד ים כנרת המתקשר לדוד המלך, כמובא בזהר שהבאנו לעיל (שלח קעה); זו התכלת היא סוד של דוד המלך, והגון שלה יוצא מדג שהולך בים כנרת, ועל כן כנור של דוד מנגן מאליו. דדוד המלך משרש גם בלאה וגם ברחל, מצד המלכות הוא שיך לרחל המסמלת את המלכות, ומצד שרש נשמתו הוא משרש לאה המסמלת את המלכות העליונה כדבארנו במאמרי חנכה.**

מובא ברמ"ע מפאנו ('יונת אלם' א, י) **כשם שיש לוז לגוף ישנו גם כן לנפש רוח ונשמה, וממנו יקח לחלק חברו בהבראו. והנה לוז**

בגימטריא חלה, שזמן הרמתה משתגלגל בחטים. נראה דיש כאן רמז שכשם שתחית המתים תהיה דרך הלוז, כך סוד הגלגול בעולם הזה נעשה דרך הלוז שנותן כח לנפש רוח נשמה להתגלגל. ולכן לוז בגימטריא חלה שמפרישים אותה כשמתגלגלת בחטים, לרמז שמשתמשים בלוז לצד הגלגולים. ולפי זה נראה לבאר את הירושלמי (שביעית יב): **רבי חיאי בר בא מתעגל בהדא אליסוס דטבריא. ומבאר הפני משה' מחוז של טבריא הנקרא כו, והיה מתעגל עצמו על הארץ מפני חוב קדשת הארץ. נראה דרבי חיאי היתה לו פונה עמוקה לעשות לעצמו תקון שלא יצטרח לבא בגלגול, לכן הוא התגלגל על האדמה בטבריה ששם בחינת הלוז, כיון שהגלגולים נעשים דרך הלוז, ובזה שהוא מתגלגל על הלוז הוא יוצא ידי חובת גלגול. וכן מובא בספר 'פרי עץ ארמוני' בשם סדור 'בית יעקב' שעצם הלוז נקרא בתואל רמאה, דאף על פי שהוא נראה מת בגימטריא בתואל, הוא רמאי, כיון שעל פי האמת הוא שרש החיים. וכן נראה דבתואל אותיות בתול אל, היינו השם אל שהוא שרש החסד והחיים סתום בתוכו, ויתגלה לעתיד לבא.**

ולפי דברינו יוצא שירושלים ובית המקדש נמצאים במקום שהוא בבחינת בין הכתפים, וכן כתוב על בית המקדש (דברים לג, יב) **"ובין כתפיו שכן"**. וכן שכם נמצאת בחלק העליון של הכתפים, ופרוש המלה שכם הוא כתף, כמו שכתוב (בראשית ט, כג) **"וישימו על שכם שניהם"**. וכן מובא ב'ספר הלקוטים' להאריז"ל (ויחי קכב) שירושלים היא כתף אחת, ושכם הכתף השנית, ועל זה נאמר **"ובין כתפיו שכן"**. וזה סוד הכתוב (בראשית מח, כב) **"ואני נתתי לך שכם אחד"**. והוסיף הרה"ג ר' אהרן לב שליט"א שמשפן שילה בנחלת אפרים נמצא לפי דברינו במקום הצואר, ומצינו שמשפן שילה נמשל לצואר, כמובא ברש"י (בראשית מה, יד) **"ובנימן בכה על צואריו" על משפן שילה שעתיד להיות בחלקו של יוסף וסופו ליחרב**. וב'שפתי חכמים' שם מבאר שרש"י למד זאת מהמלה **"צואריו"**.

וכן רואים לפי דברינו שבחלק העליון של הזקן נמצאות נחלות מנשה ואפרים, ותחתיהן נחלת בנימין, ותחתיה נחלת יהודה. ובארנו במאמר 'חשמל אות' שהשפעת היסוד הנרמזת בזקן, עוברת משבט יוסף לשבט בנימין,

ומבנימין ליהודה. [עין במאמר 'סוד החצי' שבארנו את המשך המפה למטה במקום מדבר סיני שהיא בבחינת יסוד]. והוסיף הרה"ג ר' אברהם אשר שליט"א שהקשר של תפלין של ראש נמצא בנחלת נפתלי אותיות תפלין. וכן בארנו לעיל שמקום זה הוא בבחינת נקבה, ומצינו קשר בין שבט נפתלי לבחינת נקבה. כמובא ב'רוקח' **"בני נפתלי תולדתם למשפחתם, בכלם כתיב "לבני", ובנפתלי כתיב "בני", לפי שבנפתלי היו בנות יותר מבנים, לכן רמז "נפתלי אלה שלחה הנותן ר"ת אש"ה**. והוסיף הרה"ג ר' חיים מ. ד. הלוי גרוסמן שליט"א שבמקום הראש היתה נחלת אשר אותיות ראש.

כתוב (שה"ש ד, ח) **"אתי מלבנון פלה אתי מלבנון תבואי תשורי מראש אמנה מראש שניר וחרמון"**. רואים שהכתוב מקשר את הלבנון עם בחינת ראש, ומבאר לדברינו שהרי הלבנון נמצאים במקום שהוא בבחינת המלח, ששם מקום החכמה והבינה. וכן מובא בפרוש ה'מתוק מדבש' על הזהר (חיי שרה קלב). **שלבנון** נוטריקון **"לב** נתיבות חכמה, **נו"ן** שערי בינה, לרמז שלבנון מסמלת את ספירות החכמה והבינה, וכן יתכן שהשתלשל בגשמיות

השם של העיר קרית שמונה שלפי המפה שם נמצאת בחינת האזן, דאזן היא בחינת בינה ומספר שמונה מרמז על הבינה. וכן אזור קרית שמונה ועמק החולה נקרא בלשון הגמרא (ב"ב ע"ד) **ימא של סיבכי, וימא של חילתא, וים סיבכי** בגימטריא מקנה המסמל את אמא שהיא ספירת הבינה. וכן **חילתא** בגימטריא טלית המסמלת את אמא. **וכן ראש שניר** הוא הר חרמון שנמצא לפי דברינו במקום הראש.

מצינו בזהר חדש (תשא נד:) **"שמן מחלמיש צור"** זה המקום העליון מקום שיצחק נמצא. ומבאר ה'מתוק מדבש' **"צור"** הוא מקום שיצחק שורה שם ומשרש בו, והיינו הגבורה ששרשה מן הבינה. רואים שצור מסמל את הבינה והכתוב מרמז שהשמן והחכמה באים דרך עולם הבינה שנקרא צור. ולפי דברינו העיר צור נמצאת במקום המ'ח ששם החכמה והבינה.

מצינו בגמרא (עירובין סד:) **פינו שהגיע לכזיב, בא אחד לשאל על נדרו. אמר לזה שעמו, כלום שתינו רביעית יין האטלקי אמר לו, הן. אמר לו, אם כן יטיל אחרינו עד שיפיג ייגנו. וטיל אחריהם שלשה**

מילין עד שהגיע לסלמה של צור. **פינו שהגיע לסלמה דצור, ירד רבן גמליאל מן החמור ונתעטף, וישב והתיר לו נדרו.** נראה דרבן גמליאל היה לו טעם נסתר להתיר את הנדר דוקא בעיר צור שהיא בסוד חכמה, פינו שהתרת נדרים פועלת בכח החכמה. כמובא ב'לקוטי הש"ס' להאר"ז"ל (נדרים) **איש המשתלשל מאבא הנקרא חכם יכפרנה, מתיר הנדר על ידי פתח יסוד דאמא אשר החכמה ממשיכו למטה להתיר הנדר.**

מצינו בגמרא (חגיגה יב.) **מאי דכתיב "אני אל שדי", אני הוא שאמרתי לעולם די.** ובתוספות שם (ד"ה מסוף) מבאר, **בשדי יש ג' אותיות ש"ן דל"ת יו"ד, קח י"ן ל"ת ו"ד הנעלם מן שדי ויעלה ת"ק.** נראה דהתפשטות העולם במספר ת"ק שהוא המלוי של שם שדי מרמז על בריאת ארץ ישראל, דארץ ישראל היא בסוד ראש שהוא בגימטריא ת"ק, ובבריאת הארץ נכלל ממילא כל העולם, כמובא בזהר חדש (רות צג.) **ההיא נקודא היא מקומו של עולם ומשם נתפשטה הארץ לכל רוחתיה.** וכן מצינו בגמרא (נדה כה.) **אבא שאול אומר, תחלת ברייתו של וָלד מראשו.**

מצינו שארץ ישראל נקראת ארץ צבי, כמו שכתוב (ירמיה ג, יט) **"ארץ חמדה נחלת צבי"**. וכן (יחזקאל כ, טו) **"צבי היא לכל הארצות"**. ומבאר לדברינו דצבי הוא בחינת ראש, כמו שאומרים בשיר הכבוד **נוה הצדק צבי תפארתו יעלה נא על ראש שמחתו**. וארץ ישראל היא בחינת ראש.

מובא ב'תניא' (פ"ט) שהנפש האלקית שוכנת במח ומשם מתפשטת לשאר איברים, והנפש הבהמית שוכנת בחלל השמאלי שבלב שהוא מקום התאוות ולא מקום השכל, ומשם מתפשטת לשאר איברים. על פי זה נראה לבאר מדוע ארץ ישראל נתנה לבני ישראל. בין שישאל צריכים להשליט את הנפש האלקית שהיא בסוד יצר הטוב, בסוד ראש, נתנו להם את הארץ שהיא בסוד ראש שתעזר להשליט את הראש, כמו שכתוב (בראשית ג, טו) **"הוא ישוּפֵךְ ראש"**, דעל ידי הראש מנצחים את הנחש. ולכן **ישראל** הם אותיות **לי ראש**, דתפקידם הוא להשליט את הראש במקום שהוא בחינת ראש. וכן **ארץ ישראל** נקראת בשם זה, לרמז שהיא בחינת **ארץ לי ראש**. כפי שנבאר שארץ ישראל עוזרת לבני ישראל בעבודת ה'. וכן מצינו

בגמרא (קידושין סט.) **ארץ ישראל גבה מכל הארצות**. והראש גבה מכל הגוף. והוסיף הרה"ג ר' יוסף סופר שליט"א **שארץ ישראל אותיות אל יצר ראש**. **הבאנו** לעיל את הגמרא (סנהדרין לח.) **אדם הראשון גופו מבבל וראשו מארץ ישראל, ואיבריו משאר ארצות**. ומצינו בזהר חדש (מדרש הנעלם' בראשית י:) ששרש נשמות ישראל היה כלול בנפש האלקית של אדם הראשון שעליה כתוב (בראשית ב, ז) **"ויפח באפיו נשמת חיים"**. ושרש אמות העולם היה מהנפש הבהמית של אדם הראשון שעליה כתוב (שם) **"ויהי האדם לנפש חיה"**. נראה דכיון שהנפש הבהמית היא בחינת גוף, והנפש האלקית היא בחינת ראש, לכן שרש גופם ונשמתם של ישראל שצריכים להשליט את הראש, נלקח מעפר ארץ ישראל שהוא בבחינת ראש של הארץ. ושאר האמות שמשליטות את הנפש הבהמית שהיא בחינת גוף, גופן ונשמתן נלקחו משאר ארצות שהן בבחינת גוף של הארץ. עין ב'תפארת ישראל' על אבות (פ"ו אות קנז) שפרצוף פניהם של ישראל בגשמיות שונה מכל האמות.

מובא בלק"ת להאריז"ל (תהילים שלג) **כשבָּרָא הקדוֹשׁ בְּרוּךְ הוא את**

אדם הראשון כל הנשמות שנכללו בו לא היו אלא נשמות ישראל, ואם לא היה חוטא לא היו האמות יוצאין לעולם, ואחר שחטא נתערבו בו ניצוצות אמות העולם. ומבאר לדברינו דקודם החטא היתה לאדם הראשון רק את הנפש האלקית שעליה כתוב (בראשית ב, ז) **"ויפח באפיו נשמת חיים"**, והגוף היה טפל לנשמה, וממילא לא נכללו בו נשמות אמות העולם ששיכות לבחינת הגוף, דמקום הנשמות הוא בראש ולא בגוף, וכשחטא אדם הראשון והשליט את הגוף על הראש, היינו שהפך את הגוף להיות בחינת ראש, מיד נכללו בו נשמות אמות העולם, ששרשם מבחינת הגוף, וקודם החטא לא היתה להם אפשרות להכלל בו.

אף על פי שמצינו גם באמות העולם בחינת ראש כמו שכתוב (במדבר כד, ט) **"ראשית גוים עמלק"**. נראה דעמלק בשרשו הוא בחינת ראש דקלפה, ולכן מובא בקנטרס בעניני פורים מהרב קרלינשטיין (ע' עט) **שעמלק** הוא מלשון **מליקה**, דשיטת עמלק היא שצריך למלק את הראש ולא לתת לראש

מצינו בירושלמי (נזיר לה:) **אמר ר' יודן בן פזי מלא תרנד אחד [עפר], נטל הקדוש ברוך הוא ממקום המזבח, וברא בו את האדם.** ומובא ב'תורה תמימה' (בראשית ב, ז) שעפר זה שהקב"ה לקח ממקום המזבח היה כדי לברא את ראשו של אדם הראשון ולא את שאר איבריו. וכן מצינו במדרש (שמ"ר מ, ג) **עד שאדם הראשון מטל גלם, הראה לו הקדוש ברוך**

לשלט על הגוף. וכן מצינו בגמרא (מגילה יא.) **אחשורוש, רבי יוחנן אמר כל שזוכרו אמר אח לראשו.** דמי שזוכר את אחשורוש מיוחד על ראשו. וכן מצינו במדרש (אסת"ר א, י) **ר' ברכיה פתח "מי פעל ועשה קורא הדורות מראש" מתחלת ברייתו של עולם התקין הקדוש ברוך הוא לכל אחד ואחד מה שראוי לו וכו', נבוכדנצר ראש למחריבים, אחשורוש ראש**

שלו, והוא מן השמים, והידיים הם ענפי האילן, הרגלים הם ענפים על ענפים, גופו עקר האילן. רואים שהראש של ישראל הוא בבחינת קצה האילן המתחבר לארץ, ומבאר לדברינו דארץ ישראל היא בחינת ראש, והראש של ישראל מתחבר לראש. ומרמז בפתוב (דברים לג, טז) "וממגד ארץ ומלאה ורצון שכני סנה תבואתה לראש יוסף ולקדקד נזיר אחיו", ורואים שהראש של יוסף מתקשר עם ברכת הארץ.

מובא במהר"ל (גבורות השם' לח) אין ראוי לקדש רק דבר שהוא ראשית המציאות ומצד שהוא ראשית המציאות הוא קדוש מן אשר נמצא אחריו, כי ראשית המציאות יש בו קדשה תמיד. ומוסיף בספר 'דרך חיים' (פרק ו משנה י) **תמצא שכל דבר שהוא ראשית לאחר, הוא נבדל מאותו דבר שהוא ראשית לו, ונכנס לרשות הקדוש ברוך הוא בשביל חשיבותו ומעלתו שנקרא ראשית, וזה תמצא הרבה בתורה שכל ראשית צוה בתורה שיהיה נבדל מן השאר ויהיה אל השי"ת כמו התרומה שנקראת ראשית, חלה נקרא ראשית, בכורים נקראו**

למוכרים, המן ראש לקונים. ורואים ששרש עמלק הוא בחינת ראש. וכן מובא בקנטרס 'בשמים ראש' מהרה"ג ר' אורי יונגרייז שליט"א שעמלק הוא בחינת ראש דקלפה הלעמת זה של כלל ישראל הראש דקדשה, ולכן ארור המן או ברוך מרדכי הם בגימטריא ראש, דהמן ומרדכי היו בחינת ראש זה לעמת זה, וכפי שמצינו בגמרא (מגילה י:) "יעלה ברוש" זה מרדכי שנקרא ראש לכל הבשמים, שנאמר "ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור" ומתרגמינו מרי דכי. וכן הנצחון על המן היה בזכות מצות מחצית השקל שפרשתה מתחילה בלשון "כי תשא את ראש".

מצינו במדרש (אסתר רבה ה, ב) מנין להמן מן התורה שנאמר "המן העץ". ורואים שאדם הראשון בחטא עץ הדעת התקשר עם המן. ומבאר לדברינו דאדם הראשון שהוא בחינת ראש התקשר בחטאו עם המן שהוא בחינת ראש דקלפה כדלעיל.

מובא במהר"ל (נצח ישראל' פרק ז) האדם נקרא עץ השדה דכתיב "כי האדם עץ השדה" רק שהוא אילן הפוך, כי העץ שרשו למטה תקוע בארץ, ואלו האדם שרשו למעלה, כי הנשמה הוא שרש

במדרש שעם ישראל הם בבחינת ישר בעיניו של ה', לכן הם קבלו את ארץ ישראל, ששם מסתים קו הישר של העולמות בבית המקדש, ומשם משפיע השפיע לכל העולם התחתון.

וכן מצינו במדרש תהלים (ג) "כבודי ומרים ראשי", הרמת ראש נתת לנו, תלוי ראש נתת לנו, שנאמר "כי תשא את ראש". רואים שעם ישראל מתקשר לקדוש ברוך הוא דרך בחינת ראש. וכן מובא שם (קד) "לכל לראש", אין ראש אלא ישראל, שנאמר "כי תשא את ראש בני ישראל". ואומר, "קדש ישראל לה' ראשית תבואתה". וכן בראשית נוטריקון "תשא את ראש בני ישראל".

כתוב (דברים כו, א) "והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלהיך נתן לך נחלה וירשתה וישבת בה: ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך וגו'". רואים שהפסוק מקשר בין ביאת הארץ למצות בכורים, ומבאר לדברינו פיון שתבא אל הארץ שהיא בסוד ראש, תפריש בכורים שהם ראשית הפרות בסוד ראש. וכן מצינו לשון ראשית בעוד מצוות התלויות בארץ, כמו מצוות מעשר (דברים יח, ד) "ראשית דגנך תירשך ויצהרך".

ראשית, בכור נקרא ראשית וכלם הם נבדלים מן השאר ונכנסין לרשות הקדוש ברוך הוא, שהרי חל על כל אלו קדשה אל השם יתברך וכו'. ישראל נקראו ראשית דכתיב "קדש ישראל לד' ראשית תבואתה", והם ראשית כל האמות ובזה הם נבדלים מן השאר כמשפט כל ראשית, בית המקדש נקרא ראשון דכתיב "כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו", שבית המקדש הוא ראשון וראשית לכל מקומות וישוב הארץ, ובשביל שהוא ראשון הוא נבדל מן השאר ונכנס לרשות הקדוש ברוך הוא. ומבאר לדברינו דראשית מרמזת על בחינת ראש שמסמלת את הקדשה.

מצינו בראשית (בראשית א, א) אמר רבי יצחק מה טעם פתח בבראשית משום "כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים" שאם יאמרו אמות העולם לישראל לסטים אתם שפבשתם ארצות שבעה גוים הם אומרים להם כל הארץ של הקדוש ברוך הוא היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו. ורואים שמתנת ארץ ישראל נכללת בתבת בראשית. וכן נראה שיש רמז

ליצורים. רואים שאדם הראשון הוא בחינת ראש ליצורים, ויוצא לדברינו שהעפר לראשו של אדם הראשון, שהיה ראש ליצורים, נלקח ביום ראש השנה, בחדש תשרי שהוא אותיות רשית, מארץ ישראל שהיא ראש עפרות תבל. דבריאת אדם הראשון הייתה ביום ראש השנה.

מצינו במדרש (תנחומא נח א) היא טמאה חלתו של עולם תנתן לה מצנת חלה. רואים שהעפר של כל העולם הוא בבחינת הבצק של ה', ובריאת אדם הראשון הייתה בבחינת הפרשת חלה על ידי ה'. ומבאר לדברינו דחלה היא בחינת הראש של הבצק, כמו שכתוב (במדבר טו, כ) **"ראשית ערסתכם חלה תרימו. ולכן אדם הראשון היה ראש ליצורים.** כתוב (ויקרא יח, כח) **"ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אתה כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם."** ומבאר רש"י **משל לבן מלך שהאכילהו דבר מאוס שאין עומד במעיו אלא מקיאו, כך ארץ ישראל אינה מקימת עוברי עברה.** נראה דלכן פנוי הפסלת מארץ ישראל נמשל להקאה דוקא, כיון שארץ ישראל היא בחינת ראש, הראש מפנה את הפסלת דרך הקאה.

וכן במצוות חלה ותרומה (במדבר טו, כ) **"ראשית ערסתכם חלה תרימו תרומה פתרומת גרן בן תרימו אתה".** וכן במצוות העמר (ויקרא כג, י) **"והבאתם את עמר ראשית קצירכם אל הכהן."**

כתוב (דברים יא, יב) "ארץ אשר ה' אלהיך דרש אתה תמיד עיני ה' אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה" רואים שההשגחה על ארץ ישראל קשורה בראש השנה, ומראש השנה היא ממשיכה לכל השנה. ומבאר לדברינו דראש השנה הוא בחינת ראש של כל השנה, וכיון שארץ ישראל היא בחינת ראש, היא מתקשרת עם ראש השנה. וכן מצינו בגמרא (ב"ב קמז:): **אמר רב זביד האי יומא קמא דריש שתא אי חמים כלה שתא חמימא, אי קריר כלה שתא קרירא.** ורואים שהיום הראשון של השנה הוא בחינת ראש, וכל הימים נמשכים אחריו. וכן ראש השנה הוא מ"ח שעות, המרמז על המח שבראש.

מצינו במדרש (אסת"ר א, י) ר' ברכיה פתח "מי פעל ועשה קורא הדורות מראש" מתחלת בריתו של עולם התקין הקדוש ברוך הוא לכל אחד ואחד מה שראוי לו, אדם ראש

כדי שנוהר מלגשם חס ושלוש נוסף כאן במאמר המסגד כמה משנים בענין הפרצופים ואחר מכן נמשיך בענין ארץ ישראל.

מובא בזהר ובכתבי הארז"ל, שהקב"ה ברא את העולמות בתוך חלל עגל כדור שהוא יצר, וצורת העולמות בגלדי בצלים אלו בתוך אלו, היינו כדור בתוך כדור. וכדור הארץ שבו אנו חיים הוא העגול הפנימי ביותר, וכפי שהעץ חיים להארז"ל (שער א ח"א ע' לו) קורא לו, הגרעין הפנימי של העולמות בבחינת קלפה, ביחס לעולמות שמעליו שהן בבחינת פרי. ואחר כך יצר הקב"ה קו שנמשך מהאין סוף שנמצא מעל החלל שהוא יצר, היינו מהקב"ה בעצמו כביכול, ויורד לתוך החלל עד לעולם העשיה הגשמי לתת את החיות והשפע לכל עולם ועולם כראוי לו, וכל העולמים יוצאין מהקו.

ואף שיש סתירה בכתבי הארז"ל, אם כדור הארץ נמצא בדיוק באמצע החלל או בחצי החלל התחתון, זה ברור שסיום השפעת הקו נמצא בכדור הארץ הגשמי. ועל פי זה מובן הסוד של יחוד ה', שאין עוד מלבדו, דאין דבר בכל העולמות שאינו נמשך מהקו. דככל שהקו יורד יותר למטה, האור מצטמצם והולך עד שבעולם הזה הוא נהפך לגשמי.

קו האין סוף שיורד להשפיע את השפע לכל העולמות ובו נמצאים כל העולמות, מליבש ענין בחינת אדם הנקרא אדם קדמון (א"ק), שראשו נמצא כביכול בתחלת הקו, במקום החבור לאין סוף שמעל הקו, ועקביו מגיעים עד לעולם העשיה הגשמי. כמו כן יש חלקה בתוך אדם קדמון לה' עולמות, כאשר החלק העליון של אדם קדמון עד בחינת סבורו נקרא עולם אדם קדמון. מטבורו ועד עקביו מליבש על אדם קדמון עולם האצילות, ועקביו של אדם קדמון הם מגלים ושם נמצאים עולמות בריאה, יצירה, עשיה, ויצא שכלל העולמות מחלקים לה' עולמות; אדם קדמון, אצילות, בריאה, יצירה ועשיה, שהם כנגד ארבע אותיות של שם הוי"ה וקצו של יו"ד.

כל עולם ועולם מחלק בכללותו לה' פרצופים שכל אחד מהם הוא בבחינת זכר ונקבה, היינו בין שהאור של הקו הולך ומצטמצם ככל שהוא יורד למטה, צמצום זה המשיך הארז"ל לה' פרצופים זה מעל זה שהם בבחינת משפחה. הפרצוף העליון הוא בבחינת סבא שמוליד את שני הפרצופים שתחתיו שהם בבחינת אבא ואמא שמולידים את שני הפרצופים שתחתיהם שהם בבחינת בן ובת. כאשר כל פרצוף יש לו זכר ונקבה בפני עצמו, הינו פרצוף הסבא נקרא אריך ונוקביה, פרצוף אבא נקרא אבא ואמא עלאין, פרצוף האמא נקרא ישראל סבא (יש"ס) ותבונה, פרצוף הבן נקרא זעיר אנפין (ז"א) ונוקביה, ופרצוף הבת נקרא יעקב ורחל. פרצופים אלו הם גם כנגד ארבע אותיות של שם הוי"ה וקצו של יו"ד. היות שעקר עבודתינו היא לתקן את פרצוף ז"א ונוקביה דאצילות, הנוקראים קודשא בריך הוא ושכינתיה, ואליו אנו פונים בתפלתנו, כל פעם שאנו מזכירים קודשא בריך הוא הפונה לפרצוף ז"א של עולם האצילות. אף שאנו יודעים בברור שאין חס ושלוש שום פרוז בין ז"א לפרצופים שמעליו עד אין סוף וכשאנו פונים לו"א אנו פונים בעצם לכל הפרצופים עד אין סוף.

מְצִינּוּ בְגָמ' (ב"ב נח.) שִׁיעֲקֹב אֲבִינוּ דְמוֹת דְיוֹקְנוּ דוֹמָה לְקַב"ה, וְאָדָם הָרֵאשׁוֹן דְמוֹת דְיוֹקְנוּ הִיא מִמֶּשׁ דְמוֹת דְיוֹקְנוּ שֶׁל הַקַּב"ה, וְכִלְשׁוֹן הַגִּמ' שֶׁם בְּדִיוֹקְנֵי עֲצָמָה אֵל תִּסְתַּכַּל. וְכֵן מוּבָא בְשַׁעַר מֵאֲמָרֵי רִשְׁב"י לְהֶאָרִיז"ל (ע' סג) דַּע כִּי אָדָם הָרֵאשׁוֹן הוּא ז"א וְיֵשׁ לוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים לְאָה וְרַחֵל. וְרוֹאִים שְׁאָדָם הָרֵאשׁוֹן הוּא בְּחִינַת פְּרָצוֹף ז"א שְׁנִקְרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְצוּרַת הָרֵאשׁ שֶׁל הָאָרֶץ מְרַמְזֶת עַל צוּרַת הָרֵאשׁ שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן, דְרִש"י עַל הַפְּתוּב (מִשְׁלֵי ה, כו) "וְרֵאשׁ עֲפָרוֹת תִּבְל" מְבָאֵר אוֹתוֹ עַל אָדָם הָרֵאשׁוֹן שְׂרֵאשׁוֹ נִלְקַח מֵאָרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְהוֹסִיף הַרַה"ג ר' חַיִּים גִּלְגַּדְאָר שְׁלִיט"א שֶׁעַל פִּי זֶה מוּבָנֵת הַגִּמ' (כְּתוּבוֹת קי:) **כָּל הַדָּר בְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל דוֹמָה כְּמִי שֵׁישׁ לוֹ אֱלוֹהַ, וְכֹל הַדָּר בְּחוּץ לְאָרֶץ דוֹמָה כְּמִי שֵׁאִין לוֹ אֱלוֹהַ.** דְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל מְרַמְזֶת עַל פְּרָצוֹף ז"א שְׁנִקְרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכֵן מוּבָא בְּאֻצְרוֹת חַיִּים' לְהֶאָרִיז"ל (הַאֲרוֹת ז"ן פ"ה) **אָרֶץ יִשְׂרָאֵל, אָרֶץ ז"א הַנִּקְרָא יִשְׂרָאֵל.**

מְצִינּוּ בְּמִדְרָשׁ (תְּנַחֲמוּא וִיחִי ג) א"ר **בְּשֵׁם רַבִּי חֵלְבּוֹ לְמָה הָאֲבוֹת מַחְבְּבִין קְבוּרַת אָרֶץ יִשְׂרָאֵל, שְׁמַתִּי אָרֶץ יִשְׂרָאֵל חֵיִין תַּחֲלָה לִימוֹת הַמְּשִׁיחַ וְכו', אָמַר לִיה רַבִּי סִימוֹן**

אִם כֵּן הַפְּסִידוֹ הַצְּדִיקִים הַקְּבוּרִין בְּחוּץ לְאָרֶץ, אֵלֹא מָה הַקַּב"ה עוֹשֶׂה, עוֹשֶׂה לָהֶם מַחִילוֹת בְּאָרֶץ, וְעוֹשֶׂה אוֹתָן כְּמַעֲרוֹת הַלָּלוּ וְהוּן מַתְּגַלְגְּלִין וּבָאִין עַד שְׁמַגִּיעִין לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּינּוּן שְׁמַגִּיעִין לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל הַקַּב"ה נוֹתֵן בָּהֶם רוּחַ שֶׁל חַיִּים וְהוּן עוֹמְדִין, שְׁנֹאֲמַר "וְהֶעֱלִיתִי אֶתְכֶם מִקְּבוּרוֹתֵיכֶם עִמִּי וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל" וְאַחַר כֵּן "וְנִתְּתִי רוּחִי בְּכֶם וְחַיִּיתֶם". רוֹאִים שְׁתַּחֲתִית הַמֵּתִים תִּהְיֶה רַק בְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל. וּמְצִינּוּ בְּפִרְקֵי דְר"א (לג) לְעֵתִיד לְבָא [הַקַּב"ה] מְנַעַר שְׁעַר רֵאשׁוֹ וּמוֹרִיד תַּחֲתִית טַל וּמַחְיָה אֶת הַמֵּתִים, שְׁנֹאֲמַר "פְּתַחֲתִי לִי אַחֲתִי רַעֲיָתִי יוֹנְתִי תַמְתִּי שְׂרֵאשִׁי נִמְלֵא טַל". וּמְצִינּוּ בְּזֵהָר (תּוֹלְדוֹת קִלְד.) לְעֵתִיד לְבָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַחְיָה אֶת הַמֵּתִים, וַיִּנְעַר אוֹתָם מֵעַפְרָם. רוֹאִים שְׁתַּחֲתִית הַמֵּתִים תִּבָּא דְרַךְ נִיעוּר רֵאשׁוֹ שֶׁל הַקַּב"ה, וְנִיעוּר הָעֶפֶר. וּמְבָאֵר לְדַבְּרֵינוּ דְנִיעוּר רֵאשׁוֹ שֶׁל פְּרָצוֹף ז"א שְׁנִקְרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִתְקַשֵּׁר עִם נִיעוּר עֶפֶר אָרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּסוּד רֵאשׁ, וְלִכֵּן רַק בְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל תִּהְיֶה תַּחֲתִית הַמֵּתִים, כִּי הַקַּב"ה מְנַעַר רַק אֶת הָרֵאשׁ. וְכֵן מְצִינּוּ בְּגִמ' (סוּטָה ה.) א"ר **אֲלַעְזָר כָּל אָדָם שֵׁישׁ בּוֹ גְּסוֹת הָרוּחַ אֵין עֶפְרוֹ**

מְצִינּוּ בַגְמָרָא (ב"ב צא.) שְׁאֶפְלוּ מִי שְׂיֵשׁ לוֹ זְכוּת אַבוֹת, אֵינָה עוֹמֶדֶת לוֹ בְּשַׁעָה שְׂיוּצָא מִן הָאָרֶץ לְחוּצָה לְאָרֶץ. וּמִבְּאֵר הַמַּהֲר"ל (חידושי אגדות' שם, ודרך חיים ה, ט) תַּדַּע כִּי הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ נָתַן הָאָרֶץ לְיִשְׂרָאֵל בְּזְכוּת ג' אַבוֹת, שֶׁהָרִי לְאַבְרָהָם הַבְּטִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל שְׂיִתֵּן לְבְנֵיהֶם אֶת הָאָרֶץ, וְכֵן הַבְּטִיחַ לְיִצְחָק, וְכֵן לְיַעֲקֹב, וְאִם לֹא הָיָה שְׂבוּעַת הָאֲבוֹת לֹא הָיָה הָאָרֶץ לְיִשְׂרָאֵל, וְהָאָרֶץ בְּפָרֵט שְׂיִכַת אֶל הָאֲבוֹת. וְלִכֵּן נִתְּנָה הָאָרֶץ לְאַבוֹת בְּפָרֵט, וְכֵן מוֹכַח הַפְּתוּב שְׁאָמַר "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאָף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאָף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר", אָמַר כִּי יִזְכֹּר הָאָרֶץ בְּשִׁבְלֵי הָאֲבוֹת, וְזֶה כִּי מִפְּנֵי שֶׁהָאָרֶץ שְׂיִכַת לְאַבוֹת. וְכֵן מְצִינּוּ בַגְמָרָא (ויקרא רבה לו, ה) לָמָּה הוּא מְזַכֵּיר זְכוּת אַבוֹת וּמְזַכֵּיר זְכוּת הָאָרֶץ עִמָּהֶם, אָמַר רִישׁ לְקִישׁ מְשַׁל לְמַלְךְ שֶׁהָיָה לוֹ שְׁלֹשָׁה בָּנִים וְשִׁפְחָה אַחַת מְשָׁלוּ מְגִדְלָתוֹ, כָּל זְמַן שֶׁהָיָה הַמֶּלֶךְ שׂוֹאֵל שְׁלוֹם בְּנָיו הָיָה אוֹמֵר שְׂאֵלוּ לִי בְּשְׁלוֹם הַמְּגִדְלָת, כֵּן כָּל זְמַן שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַכֵּיר אַבוֹת מְזַכֵּיר הָאָרֶץ עִמָּהֶם, הִדָּא הוּא דְפָתִיב "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְגו'"

וְרוֹאִים שֶׁתַּחֲתֵי הַמַּתִּים תַּהֲיֶה דְרָךְ נִיעוּר הָעֶפֶר.

מְצִינּוּ בַמְּדַרְשׁ (ספרי ראה יב, כט) שְׁקוּלָה יִשְׂיַבֵּת אָרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד כָּל הַמְצוּוֹת. נִרְאָה לְבָאֵר כִּינּוּן שְׁאָרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא רֹאשׁ עֶפְרוֹת תְּבֵל, וְרַמ"ח מְצוּוֹת הֵן כְּנֶגֶד רַמ"ח אַבְרָיִם, מְצוּוֹת יְשׁוּב אָרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא כְּנֶגֶד אֶחָד הָאֲבָרִים שְׂבָרָאשׁ. וְכִינּוּן שֶׁהָרֹאשׁ הוּא שְׂרֵשׁ כָּל הַגּוֹף, הוּא שְׁקוּל כָּכֵל הַגּוֹף.

כְּתוּב (איכה ד, יא) "וַיִּצַת אֵשׁ בְּצִיּוֹן וַתֹּאכַל יְסוּדֵתֶיהָ", נִרְאָה דְלִכְּוֹן חֲרַבּוֹן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי אֵשׁ, דְרֹאשׁ הוּא בְּחִינַת אֵשׁ, כְּמוֹבָא בְּסִפְרֵי יְצִירָה' (ג, ה) שְׂיִסוּד הָאֵשׁ שֶׁיֵּךְ לְבְחִינַת רֹאשׁ. וְכֵן אֵשׁ מְרַמֵּז בַּמִּלָּה רֹאשׁ. וְכֵן הַפְּתוּב (שה"ש ח, ו) "רֶשֶׁפִי אֵשׁ שְׁלֵהֲבֵתֶיהָ" ר"ת רֹא"ש. וְהִרְה"ג ר' שְׂמוּאֵל אֲנֶגֶל שְׁלִיט"א הוֹסִיף שְׂמְצִינּוּ בַגְמָרָא (תענית ד.) אָמַר רַבָּא הָאִי צוֹרְבָא מִרְבָּנָן דְרַתַּח אוֹרֵייתָא הוּא דְקָא מִרְתַּחא לִיה שְׂנֵאָמַר הֲלוֹא פֶּה דְבָרִי כָּאֵשׁ נָאִם ה', וְרוֹאִים שְׂמַח מְבִיא חֲמִימוֹת כְּמוֹ אֵשׁ. וְהִבְה"ח ר' יְהוֹנָתָן וַיִּסְקוּף שְׁלִיט"א הוֹסִיף שְׂאֲרַבְעָה יְסוּדוֹת אֵשׁ רוּחַ מִיָּם עֶפֶר הֵם כְּנֶגֶד גּוֹף שֶׁהוּא עֶפֶר, נֶפֶשׁ הַשׁוֹכֵנֶת בְּדָם שֶׁהוּא מִיָּם, רוּחַ כְּנֶגֶד רוּחַ, וְנִשְׁמָה שְׂבַמַּח כְּנֶגֶד אֵשׁ.

האבות עם ארץ ישראל, כן קדוש החדש עושים רק בארץ ישראל, כמו בא ברמב"ם (קידוש החודש ד, יב).

מובא ברבנו בחיי (בראשית כו, יג) **פֶּשֶׁם שְׁהִיָּה אָדָם הָרִאשׁוֹן אָב וְרֵאשׁ לְכָל הַנִּבְרָאִים אַחֲרָיו, כֵּן הָיָה נַח אָב וְרֵאשׁ לְכָל הַנִּבְרָאִים אַחֲרָיו הַמִּבּוּל, וְכֵשֶׁם שֶׁהָיוּ לְאָדָם הָרִאשׁוֹן שְׁלֹשָׁה בָּנִים, קִיָּן הֶבֶל שֵׁת, וְהָיוּ הַשְּׁנַיִם עֵקֶר וְהָאֶחָד נִתְקַלָּל, כֵּן תִּמְצָא בְּנַח שְׁלֹשָׁה בָּנִים, שֶׁם חָם וְיִפְתָּה, וְהָיוּ הַשְּׁנַיִם עֵקֶר וְהָאֶחָד נִתְקַלָּל, וְכֵשֶׁם שֶׁתִּמְצָא בְּבִנֵי אָדָם הָרִאשׁוֹן הַשְּׁלִישִׁי שֵׁת שֶׁמִּמֶּנּוּ נִשְׁתַּכְּלָל הָעוֹלָם וְהוּא הָיָה עֵקֶר הַבָּנִים, כֵּן בְּבִנֵי נַח תִּמְצָא הַשְּׁלִישִׁי עֵקֶר הַבָּנִים, וְהוּא שָׁם. רואים שְׁנַח הָיָה בְּבַחֲיַנַת רֵאשׁ כְּמוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן. וְעוֹד מוּבָא שָׁם (בראשית ז, כג) **לֹא נִשְׂאָר בְּזִמְנֵן הַמִּבּוּל בְּשׁוּם כַּחַשׁ שֶׁבְּעוֹלָם שֶׁפַּע כִּי אִם בְּקוֹ הָאֱמֶצְעִי לְבַדּוֹ. וְזֶהוּ מֵאֲמָר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שְׁלֹא הָיָה הַמִּבּוּל עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי הָיָה קוֹ הָאֱמֶצְעִי שֶׁל מִטָּה כְּנֶגֶד קוֹ הָאֱמֶצְעִי שֶׁל מַעְלָה. בְּאַרְנוֹ בְּמֵאֲמָר 'עוֹלָם הַשְּׁמִינִי' שֶׁהַמִּבּוּל הָיָה חֲבוּר שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת ה' שֶׁל שָׁם הוּא"ה בְּלִי הו', וְחֲבוּר זֶה גוֹרָם חֲרָבָן. וּבִתְבָחָה הָיָה חֲבוּר דֶּרֶךְ הָאוֹת ו' שֶׁל נַח,****

וְהָאֶרֶץ אֲזוּכָרָה. נראה לבאר את הקשר בין האבות לארץ ישראל, דמצינו במדרש (פסיקתא רבתי' יב) **"אֲנֹכִי נֹצֵב עַל רֵאשׁ הַגְּבָעָה", "רֵאשׁ" בְּזִכּוֹת הָאֲבוֹת "כִּי מֵרֵאשׁ צָרִים אֶרְאֶנּוּ".** וְרוֹאִים שֶׁהָאֲבוֹת הֵם בְּבַחֲיַנַת רֵאשׁ, לְכֵן הֵם קְשׁוּרִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּבַחֲיַנַת רֵאשׁ. וְכִפִּי שֶׁמִּצִּינוּ בְּזִהָר (תיקונים קלט:–) שֶׁג' אָבוֹת הָיוּ גִלְגוּל אָדָם הָרִאשׁוֹן. וְכֵשֶׁם שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה בְּבַחֲיַנַת רֵאשׁ, כֵּן הָאֲבוֹת הָיוּ בְּאוֹתָהּ בְּבַחֲיַנָּה.

מִצִּינוּ בְּמִדְרָשׁ (שמו"ר טו, ז) כִּיִּן שֶׁבָּאוּ הָאֲבוֹת וְזָכוּ, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל אֱלוֹ אֲנִי מְכוֹנֵן הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר "כִּי לֵה' מִצְקֵי אֶרֶץ וַיִּשֶׁת עֲלֵיהֶם תִּבְל", לְכֵן כְּתִיב "כִּי מֵרֵאשׁ צָרִים אֶרְאֶנּוּ". רואים שֶׁהַמִּדְרָשׁ מְקַשֵּׁר אֶת הַפְּסוּק **"כִּי מֵרֵאשׁ צָרִים אֶרְאֶנּוּ",** לַפְּסוּק **"כִּי לֵה' מִצְקֵי אֶרֶץ",** שֶׁשְּׁנֵי פְּסוּקִים אֱלוֹ מְרַמְזִים עַל הָאֲבוֹת. וּמִבְּאֵר לְדַבְּרֵינוּ דְּאֲבוֹת הֵם בְּבַחֲיַנַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּסוּד רֵאשׁ, שֶׁשָׁם נִמְצָא יְסוּד הָעוֹלָם, וְעֲלֵיהֶם עוֹמֵד כָּל הָעוֹלָם.

מִצִּינוּ בְּמִדְרָשׁ (שמו"ר טו, ז) "הַחֲדָשׁ הִזָּה לָכֶם", הַחֲדָשׁ "כִּי מֵרֵאשׁ צָרִים אֶרְאֶנּוּ" אֱלוֹ הָאֲבוֹת. וּמִבְּאֵר לְדַבְּרֵינוּ דְּכֵשֶׁם שֶׁהַכְּתוּב **"כִּי מֵרֵאשׁ צָרִים אֶרְאֶנּוּ", מְרַמֵּז עַל הַקְּשֵׁר שֶׁל**

נברא בשבילו, ממילא צריך שהוא ישתמש בזה, וזה יהיה לו לעזר כדי לשבת ולעסק בתורה, ואז כל העולם יבא לתכליתו.

מצינו ברש"י (קהלת ב, ה) **"עץ כל פרי"** שהיה שלמה מכיר בחכמתו את גיד הארץ איזה גיד הולך אל כוש ונטע בו פלפלין, איזה הולך לארץ חרובי ונטע בו חרובין, שכל גידי הארצות באים לציון, שמשם משתיתו של עולם. שגאמר "מצינו מכלל יפי". רואים שכל גידי הארצות נמשכים מארץ ישראל ששם שרשם. וכן ראש הוא אותיות שאר המסמל את שפע המזון, דמארץ ישראל שהיא בבחינת ראש בא שפע המזון לכל העולם, וזה בבחינת עולם, וכן בבחינת שנה, ראש השנה משפיע את המזון לכל השנה, ובבחינת נפש, המזון בא מהראש לכל הגוף.

וכן הקרקע שכל יהודי קבל בארץ ישראל היתה קשורה לשרש נשמתו של כל אחד ואחד, כמובא ב'לקוטי שיחות' (ח"ב המתורגם ע' 52) **בארץ ישראל היו חלקים מסוגים שונים, ה, שפלה וכו', החלקה שפלוני קבל בהר, ופלוני בשפלה, היתה בהתאם למדת שיכותו הפרטית של כל אחד**

לכן הם נצלו, נראה דכשם שנח התקשר עם התבה להגן עליה דרך האות ו', כך הוא התקשר עם ארץ ישראל שהיא בבחינת ראש כמוהו, להגן עליה דרך האות ו', לכן בארץ ישראל היה אור של האות ו' שהיא הקו האמצעי ולא ירד שם מבול.

מובא בכתבי הרמ"ד וואלי שחמש בראשית הוא בחינת ראש, חמש שמות הוא בחינת גוף, ויקרא הוא בחינת ידים, במדבר בחינת רגלים, ודברים בחינת יסוד. ומבאר לדברינו כיון שחמש בראשית הוא החמש של אדם הראשון, ונח, והאבות, שכלם היו בחינת ראש, לכן הוא בחינת ראש.

מצינו בגמרא (ב"ק פא:) **אין לך כל שבט ושבט מישראל שאין לו בהר, בשפלה, ובנגב, ובחוף הים, ויש גורסים אין לך כל אחד ואחד מישראל** (ע' ב"ב קכב. בתוד"ה העולם). נראה לבאר הטעם לזה דמצינו בגמרא (סנהדרין ז:) שכל אחד חייב לומר **בשבילי נברא העולם**. וכיון שכל העולם פלו פולל כל ארצות העולם נבראו בשביל כל יהודי יחיד כדי שיעסק בתורה בארץ ישראל, מן הראוי שתהיה לכל יהודי קרקע בארץ ישראל, ושהקרקע תהיה כלולה מכל סוגי הקרקעות שבעולם, כיון שהכל

לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל הַרוֹחַנִית, שֶׁהִתְבַּטְּאָה לְכֹן, בְּחֻלְקָה כְּזוֹ, בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל הַגִּשְׁמִית. וְכֵן מְצִינּוּ בְּזֹהָר (שֶׁלַח קסא.) הוֹצִיאוּ לְשׁוֹן הָרַע עַל אֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה, כְּאֵלוֹ הוֹצִיאוּ עֲלֵיו, מִשׁוּם כֶּךָ קָנָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל זֶה, כְּלוֹמַר קָנָא לְשִׁמּוֹ. רוֹאִים שְׂאֲרֵץ יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, דְּכָשֵׁם שִׁיִּשְׂרָאֵל וְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַד הֵם, כֶּךָ יִשְׂרָאֵל וְאַרְץ יִשְׂרָאֵל חַד הֵם, דְּקָרְקַע אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִתְאַחַדָת עִם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל.

מְצִינּוּ בְּרַמְבַּ"ם (הַל' מַלְכִים פ"ה י) **גְּדוּלֵי הַחֲכָמִים הָיוּ מְנַשְׁקִין עַל תַּחֲוִמֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמְנַשְׁקִין אֲבָנֶיהָ, וּמִתְגַּלְגְּלִין עַל עַפְרָה, וְכֵן הוּא אוֹמֵר "כִּי רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת אֲבָנֶיהָ וְאֶת עַפְרָה יַחְנִנּוּ".** וּמִבְּאֵר לְדַבְּרֵינוּ דְּכִינּוּ שִׁדְעוּ אֶת הַחֲשִׁיבוֹת הַרוֹחַנִית שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּבַחֲיִנַת רֵאשׁ, שֶׁמִּתְאַחַד עִם הָרֵאשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, לְכֹן נִשְׁקוּ אֶת אֲבָנֶיהָ, דְּנִשְׁיָקָה נוֹתְנִים בְּרֵאשׁ.

וּמְקוֹר הַרַמְבַּ"ם הוּא מִהִירוּשָׁלַיִם (שְׁבִיעִית יב:) **רַבִּי יוֹסִי בֶן חֲנִינָא מְנַשֵּׁק לְכִיפְתָא דְּעַכּוֹ.** וּלְפִי דְּבַרְיֵינוּ עִכּוֹ נִמְצְאָת בְּמִקּוֹם הַשְּׁפָה הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁל הַפָּה, וַיֵּשׁ כְּאֵן בְּבַחֲיִנַת נִשְׁיָקָה פָּה אֶל פָּה מִמֶּשׁ. וְכֵן **כִּיפְתָא** הֵם סְלַעִים עֲגוּלִים בְּצוֹרֶת כְּפָה, וְכֵן הַשְּׁפָתִים הֵן עֲגוּלוֹת.

וְעוֹד מְצִינּוּ בִירוּשָׁלַיִם שֶׁם רָבָא מִתְקַל כִּיפִי. וּמִבְּאֵר ה'פְּנֵי מִשָּׁה' הִיא שׁוֹקֵל הָאֲבָנִים לִידַע אִם כְּבָר הוּא בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, מִפְּנֵי שְׂאֲבָנֶיהָ יוֹתֵר כְּבָדִים הֵן, וְכֵן גּוֹשֵׁי הָאֲדָמָה שְׁלָה. וְכֵן מְצִינּוּ בְּגִמְרָא (שְׁבַת עג: וּבְרִש"י שֵׁם ד"ה בא"י) שֶׁבְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל לֹא מִסְפִּיקָה חֲרִישָׁה וְזָרִיעָה כְּמוֹ בְּכָל הָאֲרָצוֹת, וְצָרִיךְ עוֹד חֲרִישָׁה לְאַחַר הַזָּרִיעָה. וּמִבְּאֵר לְדַבְּרֵינוּ כְּשֵׁם שֶׁהָרֵאשׁ כְּבָד מְכַל הַגּוֹף כְּמוֹבָא בְּרִש"י (מִנְחוֹת י), כֶּךָ אֲבָנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּסוֹד רֵאשׁ כְּבָדִים יוֹתֵר מֵאֲבָנֵי שְׂאֵר אֲרָצוֹת. וְכֵן מְצִינּוּ בְּמִשְׁנָה (בְּרִכוֹת ל:) **אֵין עוֹמְדִין לְהַתְּפַלֵּל אֶלָּא מִתּוֹךְ כְּבֹד רֵאשׁ.** וְרוֹאִים שֶׁבְּרֵאשׁ יֵשׁ בְּחִינַת כְּבֹד רִוְחָנִי.

מוֹבָא בְּסִפְר 'מְגִדֵל עִז' מִהַגְר"י עֲמִדִין זצ"ל שֶׁכְּבָדוֹת וְכְבוֹד הֵם אוֹתוֹ שֶׁרֵשׁ. וּמִבְּאֵר לְדַבְּרֵינוּ כְּשֵׁם שֶׁהָרֵאשׁ הוּא הַכְּבֹד בְּיוֹתֵר, כֶּךָ בְּרֵאשׁ מִתְגַּלְהַ כְּבוֹד הָאָדָם. וְכֵן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּבַחֲיִנַת רֵאשׁ, הִיא הַכְּבֹדָה בְּיוֹתֵר, וְבָהּ מִתְגַּלְהַ כְּבוֹד ה'. וְכֵן שְׁמַעְתִּי בְּשֵׁם הַרַה"ג ר' שְׁמוּאֵל לְוִינְסוֹן שְׁלִיט"א שֵׁיֵשׁ עוֹד קָשֶׁר בֵּין כְּבוֹד לְכְּבָדוֹת שֶׁשְׁנֵיהֶם נִקְרָאִים יְקָר. **כְּבָדוֹת** נִקְרָאת יְקָר, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (מ"א ה, לא) **"וַיִּסְעוּ אֲבָנִים גְּדוּלוֹת אֲבָנִים יְקָרוֹת"**, וְכְבוֹד נִקְרָא יְקָר כְּמוֹ

עדיף פתרי מינייהו. ובכ"ש"י (שם) וחד מינייהו: מבני ארץ ישראל. עדיף: פקחים וחרפים. היינו שחכמי ארץ ישראל יותר פקחים וחרפים מחכמי בבל, משום שאורא דארץ ישראל מחכים. ומבאר לדברינו דארץ ישראל היא בסוד ראש, והחכמה שנמצאת בראש עפרות תבל משפיעה על אלו שגרים בה ונותנת להם תוספת חכמה. וכן מובא ברבנו בחיי (דברים ח, ט) אין תורה פתורת ארץ ישראל, ואין חכמה כחכמת ארץ ישראל, ואמרו אורא דארץ ישראל מחכים מה שאין כן בחכמים שבחוצה לארץ שהם חסרי ההכנות והאור הטוב. וכן מצינו במדרש (קה"ר ז, יח) "טובה חכמה עם נחלה" טובה חכמה כשיש עמה נחלה וכו' טובה חכמה של יהושע עם נחלה שהנחיל את הארץ. וכן הכתוב (קהלת ז, יא) "טובה חכמה עם נחלה ויתר לראי השמש". בגימטריא אר"ץ ישראל במלוי האותיות אל"ף רי"ש צד"י יו"ד שי"ן רי"ש אל"ף למ"ד.

מצינו במדרש זוטא' (רות א) שלשה כתיב בהם חיים ארץ ישראל והתורה והצדיקים, ארץ ישראל דכתיב "אשר נתנו חתימתם בארץ

שכתוב (אסתר א, ד) "ואת יקר תפארת גדולתו".

כתוב (במדבר יד, לא) "והביאתי אתם ונדעו את הארץ" נראה ד"וידעו" הוא מלשון דעת, היינו שידעו את החשיבות, ואת המעלה הרוחנית של ארץ ישראל. וכן כתוב (במדבר לה, לד) "ולא תטמא את הארץ אשר אתם ישיבים בה, אשר אני שכן בתוכה כי אני ה' שכן בתוך בני ישראל". היינו שיש השראת השכינה בקרקע של ארץ ישראל, "אשר אני שכן בתוכה", בתוך הקרקע, והיא מתגלה בקדשה שהקרקע נותנת לישראל לעבודת ה', וזה שממשיך הכתוב "כי אני ה' שכן בתוך בני ישראל", היינו שדרך ישראל מתגלה השכינה שבקרקע ארץ ישראל. וכן מובא בספר 'יערות דבש' (ח"א דרוש יא) והנה יוסף בן גוריון בקינה שלו על בית המקדש שנחרב אמר, כי הדורכים על רצפת בית המקדש היו משיגים חכמה, והיתה רצפה מחפמת וכו' ולכן הצרכו לילך בלי סנדל, שלא יהיה דבר חוצץ בינם לבין האדמה אשר דורכים עליה.

מצינו בגמרא (כתובות עה.) אמר אבבי וחד מינייהו עדיף פתרי מינו, אמר רבא וחד מינו כי סליק להתם

חטאו, הארץ במה, אלא עקר הארץ
 בני האדם הם, והם משחיתים
 הארץ והיא נשחטת. וכן מובא ברש"י
 (דברים לב, מג) "וכפר אדמתו עמו" ומה
 היא "אדמתו עמו", כשעמו
 מתנחמים, ארצו מתנחמת, וכן הוא
 אומר "רצית ה' ארצך שבת שבות
 יעקב". וכן מצינו בזהר (לד לד פג) כפאשר
 רצה הקדוש ברוך הוא לעשות לו
 עם אחד, עם שלם, ולקרב אותם
 לגביו, אם לא ירדו מקדם למצרים
 ולא יצטרפו שם, לא היו העם
 היחיד שלו, כמו כן אם לא נתנה
 ארץ הקדש לכנען מקדם, וישלט
 בה, לא הייתה הארץ חלקו וגורלו
 של הקדוש ברוך הוא, והכל סוד
 אחד. רואים שהזהר מדמה את ארץ
 ישראל לעם ישראל. וכן ארץ ישראל
 חכתה לעם ישראל אחרי המבול 832
 שנה כמנין ארץ ישראל, לרמז שאחר
 שנים כמנין ארץ ישראל, זכתה הארץ
 להיות ארץ ישראל בשלמות ולקבל את
 עם ישראל.

וכן מצינו בזהר (לד לד פה) יונה כדי
 שלא תשרה עליו השכינה, ולא
 תתגלה עליו, הלך מארץ הקדש,
 וברח, זה הוא שכתוב "כי ידעו
 האנשים כי מלפני ה' הוא ברח".

התורה דכתיב "עץ חיים היא
 למחזיקים בה". צדיקים דכתיב "פרי
 צדיק עץ חיים". רואים שיש קשר של
 חיים בין ארץ ישראל לתורה ולצדיקים,
 ומבאר לדברינו דארץ ישראל נותנת
 חיים לצדיקים לצורך למוד התורה.

וכן מצינו בגמרא (תמורה יז.) "ויקרא
 יעבץ לאלהי ישראל לאמר אם
 בנת תברכני והרביית את גבולי" אם
 בנת תברכני בתורה, והרביית את
 גבולי בתלמידים והיתה ידך עמדי
 שלא ישתכח תלמודי מלבי. ומבאר
 האמונת עתיך' (תשנ"ב ע' קמז) והרביית
 את גבולי בתלמידים, כי הרב מקבל
 שפע של תורה לצורך התלמידים,
 והשגה זו באה לו על ידי הרחבת
 גבולו בפרקע ששם נמצא חלקו
 בתורה. וזה ענין שקורין פרשת
 במדבר לפני שבועות, שבו נמנו
 ישראל לשם חלקת הארץ, והוא
 ענין אחד עם חלק התורה המיוחד
 לכל אחד מישראל.

וכן מצינו בזהר (נח סב.) רבי יצחק היה
 מצוי לפני ר' שמעון אמר לו זה
 הכתוב שכתוב "ותשחת הארץ לפני
 האלהים" אם בני האדם חטאו
 הארץ במה, כמו כן "ותטמא הארץ
 ואפקד עונה עליה", אם בני אדם

כל יהודי, וכמו שאי אפשר להעביר לשני חלק מהנשמה, כך אי אפשר להעביר לשני את הקרקע, שהיא חלק מהנשמה של כל אחד ואחד מישראל. וזה שאומר הכתוב **"כי לי הארץ"**, ביון ש"לי" הפונה ל"חלק אלוה ממעל" שיש בכל יהודי ויהודי, שיכת הארץ המיוחדת לו ולנשמתו, לכן הארץ לא תמכר. וממשיך הכתוב **"כי גרים ותושבים אתם עמדי"**, **"עמדי"**, הפונה עם ה', ורק **"במספר שני תבואות ימכר לך"**, (שם טו) דרך את התבואה והפרות נתן למכר, ולא את גוף הקרקע.

מובא ברש"י (שם כה) **שאינ אדם רשאי למכר שדהו אלא מחמת דחק עני**, וכן מובא שם **למדה תורה שישיר שדה לעצמו**. רואים שיש עדיפות שהאדם ישתמש בקרקע שלו ותהיה לו אחיזה בה. ולכן הקרקע חוזרת ביובל, דבעלותו על הקרקע נותנת לו את הכח הרוחני שצריך לקבל ממנה לעבודת ה'. וכן יובל הוא זמן חרות ודרור בארץ, וכל יהודי חוזר לדרגתו ולשלמותו, לכן צריך שהקרקע תחזר בזמן זה, כדי שתחזר השלמות לאדם. וכן מצינו בזהר (בהר קח:) **"בשנת היובל הזאת תשובו כל אחד יחזר בה לדרגה שלו שנשמתו אחוזה משם"**.

רואים שיונה ידע שבחוף לארץ הוא לא יוכל לזכות לנבואה, ולכן ברח לחוף לארץ.

נראה דלכן חלקת הארץ היתה על פי גורל, דגורל הוא ענין שנותנים לה' להחליט. כדבארנו במאמר 'שרביט הזהב', ורק הקדוש ברוך הוא שיודע את שרש נשמות ישראל, ואת שרש כל הקרקעות שבארץ ישראל, הוא מתאים קרקע לכל אחד לפי שרש נשמתו, דאף שכל קרקע היתה כלולה מכל הסוגים כדלעיל, אבל זה שקבל בהר, היתה עקר הקרקע הר, אלא שבהר היו כלולים גם שאר הסוגים. וכן זה שקבל בעמק, העקר היה עמק, והיו כלולים בו גם שאר הסוגים, וכן בשאר.

כתוב (ויקרא כה, כג) **"והארץ לא תמכר לצמתת כי לי הארץ"**, ומבאר רש"י **לתן לאו על חזרת שדות לבעלים ביובל**. בארנו שכשם שיש לכל יהודי חלק מיחד בתורה, שקשור לנשמתו של כל אחד, כנסח התפלה **"ותן חלקנו בתורתך"**, כך היה לכל אחד חלק בקרקע ארץ ישראל שקשור לנשמתו. נראה לבאר הטעם שהקדוש ברוך הוא צוה שהשדות יחזרו לבעלים ביובל, דהקרקע של כל אחד היא חלק ממנו, וקשורה לנשמתו, ולשלמותו של

נראה דלכּוּן כּשׂאָדָם מְקַדֵּשׁ שְׂדֵהוּ, וְהַגְזֵר מְכַר לְאַחַר, הַשְּׂדֵה חוֹזֵרֵת בְּיֹבֵל לַכֹּהֲנִים, וְלֹא לַבְּעָלִים הַרְאִשׁוֹן, כּמִבְּאֵר בְּכַתּוּב (ויקרא כז, כא), דְּמִצִּיאוֹת הַשְּׂדֵה בְּיַדֵי הַכֹּהֲנִים, אֵינָה נֶחֱשֶׁבֶת שֶׁהַיִּשְׂרָאֵל הַתְּנַתֵּק מֵהַשְּׂדֵה, דִּהְקָשֶׁר שְׁלוֹ עִם הַשְּׂדֵה הוּא בְּזֵה שֶׁהַכֹּהֲנִים נִהְנִים מִשְׂדֵהוּ, וְיֵשׁ לוֹ זְכוּת בְּזֵה. כְּמוֹ שְׂאָדָם נוֹתֵן צְדָקָה, אֵין זֶה נֶחֱשֶׁב שֶׁהַתְּנַתֵּק מִמָּה שְׁנָתֵן לְצְדָקָה, אֲדַרְבָּה, הוּא מִתְקַשֵּׁר לְמָה שְׁנָתֵן בְּקָשֶׁר רִוּחַנִי חֹזֵק. וְכֵן בְּמִקְדֵּישׁ שְׂדֵהוּ, אֵין צָרֵךְ שֶׁהַשְּׂדֵה תִּחְזֹר אֵלָיו, דִּחְזָרְתָּה לַכֹּהֲנִים, הִיא כְּמוֹ שֶׁהִיא חוֹזֵרֵת אֵלָיו, וְכְמוֹ שְׂכַתּוּב (במדבר ה, י) **"אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לְכַהֵן לוֹ יְהִיֵה"**, דְּמִי שְׁנוֹתֵן לְכַהֵן נוֹתֵן לְעֲצָמוֹ **"לוֹ יְהִיֵה"**. וְכִיּוֹן שֶׁהַקָּשֶׁר הַרוּחַנִי שְׁלוֹ עִם הַשְּׂדֵה קָיָם מִמִּילָא הוּא מִמְּשִׁיךְ לְקַבֵּל אֶת הַכַּח הַרוּחַנִי שְׁנִשְׁמָתוֹ צְרִיכָה לְקַבֵּל מִשְׂדֵה זֶה. וְכֵן בְּחֻרְמֵי כֹהֲנִים שְׂכַתּוּב (ויקרא כז, כח) **"וּמִשְׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמְכֹר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל חֻרָם קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא לֵה"**, גַּם כָּאֵן אוֹתוֹ הַטַּעַם, כִּיּוֹן שֶׁהַשְּׂדֵה הוֹלֵךְ לְכַהֵן, אֵין הַבְּעָלִים מִתְנַתֵּק מִזֶּה, וְאֵין צָרֵךְ שֶׁהַשְּׂדֵה תִּחְזֹר אֵלָיו.

כְּתוּב (דברים יט, יד) **"לֹא תִסִּיג גְּבוּל רַעַן אֲשֶׁר גָּבְלוּ רֵאשֻׁנִים, בְּנַחֲלָתֵךְ אֲשֶׁר תִּנְחַל, בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר ה'**

אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ לְרִשְׁתָּהּ". וּמִבְּאֵר רַש"י שֶׁהַשְּׂגָת גְּבוּל, וְגִזְלַת חֶלֶק מֵהַקְּרָקַע שֶׁל חֶבְרוֹ, מִלְּבַד אֲסוּר לֹא תִגְזֹל, יֵשׁ אֲסוּר **"לֹא תִסִּיג"**, לְעֵבֵר עָלָיו בְּשָׁנֵי לְאוּיוֹ, וְאֲסוּר זֶה יֵשׁ רַק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׂכַתּוּב **"בְּנַחֲלָתֵךְ אֲשֶׁר תִּנְחַל"**, מָה שְׂאֵין כֵּן בְּחוּץ לְאֶרֶץ עוֹבֵר רַק עַל לֹא תִגְזֹל. נִרְאֶה דְדוֹקָא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַתּוֹרָה הוֹסִיפָה עוֹד לֹא לְמִי שְׁגוּזַל אֶת הַקְּרָקַע שֶׁל חֶבְרוֹ, דְּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַקְּרָקַע נוֹתֵן שְׁלָמוֹת רִוּחַנִית לַבְּעָלֵיהּ, וּמִי שְׁגוּזַל אוֹתָהּ, מִלְּבַד מָה שְׁגוּזַל אֶת הַקְּרָקַע הַגִּשְׁמִית, הוּא גּוֹזֵל גַּם אֶת הַקְּרָקַע הַרוּחַנִית, וְאֶת הַשְּׁלָמוֹת שְׂאוֹתוֹ יְהוּדֵי מְקַבֵּל מִקְּרָקַע זֶה לְעִבּוּדַת ה'. וּמִרְמָז בְּכַתּוּב **"בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ"**, הֵינּוּ שְׂאֲסוּר זֶה הוּא מִשׁוּם שֶׁה' **אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ** אֶת הָאֶרֶץ, וּבְאֶרֶץ זֶה כְּלוּלָה הַשְּׁלָמוֹת שְׁלֵךְ שְׂאֵתָהּ מְקַבֵּל מֵה' אֱלֹהֶיךָ. וְלִכֵּן יֵשׁ תּוֹסֶפֶת שֶׁל לֹא מִיחַד לְמִי שְׁגוּזַל קְרָקַע בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְכֵן מוּבָא בְּסִפְר 'צִיּוֹן וְעֵרִיָה' לְהַרְבֵּ מִשָּׁה וְאוּלְפָסוֹן שְׁלִיט"א (ע' לח) שֶׁהַכְּתוּב (דברים כז, יז) **אֲרוּר מִסִּיג גְּבוּל רַעְהוּ ר"ת גְּמַר"א וְס"ת גוּר"ל**. דִּהַנְּחָלָה שֶׁל כָּל אֶחָד שֶׁקַּבֵּל עַל יְדֵי הַגּוֹרָל הִיא בְּבַחֲיִנַת הַגְּמָרָא שְׁלוֹ, דְּשִׁרְשׁ הַתּוֹרָה שְׁלוֹ קִשּׁוּר עִם קְרָקַע זֶה, וְלִכֵּן יֵשׁ אֲסוּר מִיחַד לְגִזֹּל

קרקע זו. ועוד מובא שם שמסיג גבול בגימטריא עולם הבא. דמי שגוזל את הקרקע של חברו, הוא פוגם בעולם הבא של חברו, דהוא מונע ממנו את השלמות בתורה שיש לו מקרקע זו. וכן עשית המצוות בארץ היא בדרגה אחרת מחוץ לארץ, כמובא ברבנו בחיי (דברים ד, ט) **"לעשתכם אתם בארץ" ללמד שעקר עשית המצוות בארץ, פי הם משפט אלהי הארץ.** וכן מצינו בגמרא (ע"ז ח.) **תניא רבי ישמעאל אומר, ישראל שבחוצה לארץ, עובדי עבודת כוכבים בטרהרה הם.** כתוב (דברים ז, ב) **"לא תחנם".** ומצינו בגמרא (ע"ז כ.) **אמר ר' יוסי ברבי חנינא, "לא תחנם", לא תתן להם חנייה בקרקע.** היינו שאסור למכור בית או שדה לנכרי בארץ ישראל, ובחוק לארץ מתר, ובסוריא אף שאסור, הקלו בזה יותר מאשר בארץ ישראל כמובא שם (כא.). נראה לבאר הטעם לאסור זה, מאחר שבארץ ישראל יש שלמות רוחנית שהיא נותנת לבני ישראל, לכן התורה אסרה למכור לנכרי בית או שדה, דקרקע זו שתצא מרשות היהודי ותעבר לרשות נכרי, לא תשפיע יותר קדשה על שום יהודי, והרי זה ממעט את הקדשה והשכינה מהעולם, ובסוריא, שקדשתה

פחותה משל ארץ ישראל, הקלו קצת בדין זה. ובחוק לארץ אין כלל אסור, וכשיהודי עובר על האסור, ומכר קרקע לנכרי, אף שיש מאן דאמר שאין קנין ביד נכרי להפקיע קדשת הארץ, לגבי מעשר ועוד, אבל זה ודאי שאסור לכתחלה למכור לנכרי, דהשלמות הרוחנית שאפשר לקבל מקרקע זו, תפגם כשהיה יהיה ביד נכרי.

ולמאן דאמר אין קנין לנכרי בארץ ישראל להפקיעה מידי מעשרות, מובא הטעם בירושלמי (דמאי כג.) שניאמר "והתנחלתם אתם לבניכם אחרים לרשת אחזה", הקיש אחזה לעבדים, מה עבדים אתם קונים מהם, והם אינם קונים מכם, אף אחזה אתם קונים מהם, והם אינם קונים מכם. היינו כמו שיהודי שנמכר לעבד לגוי אין לגוי קנין בגוף היהודי, רק במעשי ידיו, כן הקרקע של ארץ ישראל אין לגוי קנין בגוף הקרקע רק בפרות, ולכן אינו יכול להפקיעה מידי מעשרות, וגם פאן רואים שמקיישים את הדינים של הקרקע של ארץ ישראל, לדינים שחלים על ישראל בעצמם, ללמדך שכמו שישראל הם **"חלק אלוך ממעל"**, ואין אפשרות לגוי לקנות את גוף היהודי, כן הקרקע של

וְהָיוּ לְאַחַד מִבְּנֵי שַׁבְּטֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לְנָשִׁים, וְנִגְרְעָה נַחֲלָתוֹ מִנַּחֲלַת
 אֲבֹתָיו, וְנוֹסֵף עַל נַחֲלַת הַמָּטָה
 אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה לָהֶם וְגו'". לְכַאוּרָה צְרִיךְ
 לְהַבִּין טַעֲמַת בְּנֵי יוֹסֵף, נִיחַ שְׁבָנוֹת
 צְלֻפְחָד אֲכֹן יִנְשְׂאוּ לְשִׁבְטֵי אַחֵר, וְהַקְּרָקַע
 תֵּעָבֵר לְשִׁבְטֵי אַחֵר, וּמֵה בְּכָךְ, הָרִי לְכֹל
 אֶחָד יִשְׁנֶה הַקְּרָקַע שְׁלוֹ, וְאִם יֵשׁ לָהֶם
 קְרָקַע, זֶה שְׁלָהֶם, וּמֵה זֶה נֹגַע לְשִׁבְטֵי בְּנֵי
 הַשִּׁבְטֵי, אִם זֶה יֵעָבֵר לְשִׁבְטֵי אַחֵר. וּמִבְּאֵר
 לְפִי דְבָרֵינוּ, דְּכִמּוֹ שֶׁהַנַּחֲלָה שֶׁל כָּל אֶחָד
 וְאֶחָד קְשׁוּרָה לְנִשְׁמָתוֹ, כֵּן הַנַּחֲלָה
 הַכְּלִלִית שֶׁל כָּל הַשִּׁבְטֵי קְשׁוּרָה לְנִשְׁמַת
 כָּל הַשִּׁבְטֵי. וְכִשֶּׁם שֶׁלֹּא שִׁיךְ לְהַעֲבִיר
 בַּעֲלוֹת מֵאֶחָד לְשֵׁנִי כַּדְּבָרֵינוּ, שֶׁלֹּא שִׁיךְ
 לְהַעֲבִיר לְשֵׁנִי חֶלֶק מִהַנְּשִׂמָה שְׁלוֹ, כֵּן לֹא
 שִׁיךְ שִׁיעֲבִירוּ חֶלֶק מִהַנְּשִׂמָה שֶׁל שִׁבְטֵי זֶה
 לְשִׁבְטֵי אַחֵר. וְעַל זֶה בָּאוּ בְּנֵי יוֹסֵף
 בְּטַעֲמָה, שְׂאֵם בְּנוֹת צְלֻפְחָד יִנְשְׂאוּ לְשִׁבְטֵי
 אַחֵר, הַקְּרָקַע תֵּעָבֵר לְשִׁבְטֵי אַחֵר, וּבִיחַד
 עִם זֶה יֵעָבֵר חֶלֶק מִהַנְּשִׂמָה לְשִׁבְטֵי אַחֵר.
 וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַסְּפִים עִמָּם, כְּמוֹ
 שֶׁכָּתוּב (שם ה) "וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל עַל פִּי ה' לֵאמֹר, כֹּן מִטָּה בְּנֵי
 יוֹסֵף דְּבָרִים: זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה'
 לְבָנוֹת צְלֻפְחָד לֵאמֹר, לְטוֹב בְּעֵינֵיהֶם
 תִּהְיֶינָה לְנָשִׁים, אַךְ לְמִשְׁפַּחַת מִטָּה
 אֲבֵיהֶם תִּהְיֶינָה לְנָשִׁים". וְאִם עַל פִּי

יִשְׂרָאֵל יֵשׁ בָּהּ קְדֻשָּׁה אֱלֹקִית, וְאִין לְגוֹי
 אֲפֻשְׁרוֹת לְקִנּוּת אֶת גּוֹף הַקְּרָקַע.
מְצִינוּ בְּגִמְרָא (עֵרְכִין כֵּט.) מְקַרְקְעֵי
דְּחוּצָה לְאַרְץ כְּמִטְלָטְלִי
דְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל דְּמִי. הֵינּוּ לְגַבֵּי דִין שְׂדֵה
 הַחֶרֶם הַקְּרָקַע שֶׁל חוּץ לְאַרְץ נַחֲשֻׁבַת
 כְּמִטְלָטְלִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, דְּאִף שְׂדֵי
 שְׂדֵה הַחֶרֶם נוֹהֵג בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל רַק
 כְּשֶׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג, הַמְּחַרִּים שְׂדֵה בְּחוּץ
 לְאַרְץ חֵל חֶרֶם גַּם כְּשֶׁאִין הַיּוֹבֵל נוֹהֵג,
 דְּשְׂדֵה זֶה הוּא בְּבַחֲיִנַת מִטְלָטְלִין, שְׂבָהֶם
 נוֹהֵג דִין חֶרְמִים גַּם כְּשֶׁאִין הַיּוֹבֵל נוֹהֵג.
 וּמִבְּאֵר לְדְבָרֵינוּ דְּשְׂדֵה הַחֶרֶם נוֹהֵג רַק
 כְּשֶׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג וְאַרְץ יִשְׂרָאֵל נִמְצְאָת
 בְּמִדְרַגַּת הַקְּדֻשָּׁה הַגְּבוּהָה שְׂרָאוּיָה
 שִׁיחֻלוּ עֲלֶיהָ הַדִּינִים שֶׁל שְׂדֵה הַחֶרֶם,
 מֵה שְׂאִין כֹּן כְּשֶׁאִין הַיּוֹבֵל נוֹהֵג יִשְׁנָם
 דִּינֵי חֶרְמִים רַק בְּמִטְלָטְלִין, וּבְחוּץ לְאַרְץ
 אִין קְדֻשָּׁה בְּקְרָקַע כָּלֵל, וְגַם כְּשֶׁהַיּוֹבֵל
 נוֹהֵג אִין שֶׁם דִין שְׂדֵה הַחֶרֶם, רַק דִין
 חֶרֶם כְּמוֹ בְּמִטְלָטְלִין שֶׁנוֹהֵג בְּכֹל מְקוֹם
 וּבְכֹל זְמַן.

כְּתוּב (בְּמִדְבָר לו, א) "וַיִּקְרְבוּ רֵאשֵׁי
 הָאֲבוֹת לְמִשְׁפַּחַת בְּנֵי גִלְעָד
 בֶּן מְכִיר בֶּן מְנַשֶּׁה מִמִּשְׁפַּחַת בְּנֵי
 יוֹסֵף, וַיִּדְבְּרוּ לְפָנֵי מֹשֶׁה וּלְפָנֵי
 הַנְּשָׂאִים וְגו', וְאֵדְנִי צִוָּה בַּה' לְתַת
 אֶת נַחֲלַת צְלֻפְחָד אֲחֵינוּ לְבָנוֹתֵינוּ:

נראה דמזכרת פעמים הלשון "ידבקו", להראות שהקרקע היא חלק מהנשמה, וצריך לדבק בה, ולהתאחד עמה, ולכן אי אפשר להעביר מאחד לשני. וכן מצינו בגמרא (ב"ב קיג.) שדורשת את הלשון "ידבקו" מלשון "ודבק באשתו", ומזה נלמד שהפכתוב מדבר על איש ואשתו, שיהיו מאותו שבט ולא יעבירו את הנחלה משבט לשבט. וכן נראה דמזכר פעם אחת "ידבקו בני ישראל", כנגד הדבקות של כל אחד ואחד באפן פרטי, עם הקרקע שקשורה עם נשמתו, ואחר כך מזכר "ידבקו מטות בני ישראל", כנגד הדבקות של כל שבט ושבט עם הקרקע, שקשור עם נשמת כל שבט ושבט. וכן הכתוב "ולא תסב נחלה ממטה" ס"ת אה"ה דדבקות נעשית באהבה.

מובא בלק"ת (ברכה צח:) ונהנה פרשת הנשיאים מפרש בתורה קרבן של כל נשיא ונשיא "זה קרבן נחשו"ן" "זה קרבן נתנאל" וכו' ובכלם פתיב מה היו קרבנותיו, עם היות שכלם הקריבו בענין אחד, והנה ליה למימר פן עשה נתנאל כו' פן עשה כו', ולמה הצרך לכפל י"ב פעמים, לכל הי"ב שבטים, להמשיך הבטול פנר בפני האבוקה, שיש י"ב

שאסור זה היה רק לדור המדבר, ואחר כך התרו שבטים לבא זה בזה, כמובא בגמרא (תענית ל:) ט"ו באב מאי היא, אמר רב יהודא אמר שמואל יום שהתרו שבטים לבא זה בזה, מאי דרש "זה הדבר אשר צנה ה' לבנות צלפחד וגו'", דבר זה לא יהא נוהג אלא בדור זה. דדור המדבר שנקנס לארץ, ולהם נחלקה הארץ, היה צרך שכל שבט יגיע לשלמותו ושהנחלה לא תעבר לשבט אחר. אבל לאחר שהגיעו לשלמותם, יכולים כבר להעביר את הנחלה, ואדרבה, להשפיע לאחרים משלהם, דבתחלה צריך כל שבט להגיע לשלמותו, וכפי שנביא לקמן לגבי קרבנות הנשיאים בחנכת המזבח שחנכו דבר חדש הביאו כל נשיא קרבן בפני עצמו, לקשר כל שבט ושבט בפני עצמו עם המזבח. ואחרי שמגיעים לשלמות, צריך להשפיע גם על אחרים, ואדרבה, מזה ומזה ביחד יגיעו למדרגה יותר גבוהה.

כתוב (שם ז) "ולא תסב נחלה לבני ישראל ממטה אל מטה, כי איש בנחלת מטה אבותיו ידבקו בני ישראל" וכן כתוב (שם ט) "ולא תסב נחלה ממטה למטה אחר, כי איש בנחלתו ידבקו מטות בני ישראל".

סברו שעקר הקשר בין הקרקע לישראל הוא באפן פרטי, לכל אחד הקרקע שקשורה לנשמתו, ולכן צריך שיהיה לכל אחד ואחד מכל הסוגים, וכדלעיל.

כתוב (במדבר לב, יט) **"כי באה נחלתנו אלינו מעבר הירדן מזרחה"**.

נראה דיש פאן רמז שבני גד ובני ראובן הרגישו קשר רוחני בנשמתם אל קרקע זו שמעבר לירדן, לכן אמרו **"כי באה נחלתנו אלינו"**, שהקרקע באה אליהם, וקוראת להם לבא לגור שם. וכן הכתוב (במדבר לב, לו) **"ערי מבצר"** בגימטריא תורה, דהם קשרו את עצמם לשרש התורה שלהם בבניית ערי מבצר אלו. וכן מובא ברמב"ן (במדבר לא, כג) שארצות סיחון ועוג, שנתנו לבני גד ובני ראובן, היה להן דין ארץ ישראל, וקדשת ארץ ישראל. וכן משמע מרש"י (שם כז, יב) שארץ ישראל היא בחינת קיטון וחדר של המלך, ונחלת בני גד וראובן היא בחינת הטרקלין.

מצינו בגמרא (ב"ב קנח:) **אוירא דארץ ישראל מחכים, וטעמא מאי אמר אבני הואיל והחזקה נחלה באותו שבט**. על פי פשט אין קשר בין האימרא של אבני לאמרה הקודמת, עין שם. ויתכן לפרש על פי הסוד, כמובא בזהר (פנחס רמד:) **חכמי המשנה**

אבוקות כנגד י"ב שבטים, שכל שבט הוא ענין אבוקה בפני עצמו, ועל דרך זה בקריעת ים סוף נקרע הים לי"ב גזרים בכדי שכל שבט ושבט במסלתו יכנון כל חד לפום שיעורא דיליה, רואים שלכל שבט יש שביל משלו בעבודת ה' וכדלעיל.

ומרמז במדרש (ויק"ר ח, א) **רבי יהודה אומר חביב קרבנם של נשיאים לפני הקדוש ברוך הוא פשיה שאמרו ישראל בים, שיהיה שאמרו ישראל בים "זה אלי ואנוהו", וכאן כתיב "זה קרבן נחשון בן עמינדב"**. רואים שהמדרש מקשר בין קרבנות הנשיאים לקריעת ים סוף, שבשניהם מזכרת הלשון **"זה"**. ומבאר לפי דברי הלק"ת דו"ה בגימטריא **"ב, ומרמז על י"ב שבילים שהיו על הים, והיו בקרבנות הנשיאים"**.

ויתכן שבזה נחלקו שתי הגרסאות בגמרא (ב"ק פא:): אלו שגרסו **אין לך כל שבט ושבט מישראל שאין לו בהר ובשפלה וכו'** סברו שעקר הקשר בין הקרקע לישראל הוא באפן כללי, לכל שבט הקרקע שלו שקשור לנשמתו, ולכן צריך שיהיה לכל שבט מכל הסוגים, כדבארנו לעיל. ואלו שגרסו **אין לך כל אחד ואחד מישראל שאין לו וכו'**.

האמוראים כל תלמוד שלהם על סודות התורה סדרו אותו. אבני בא לומר טעם מדוע אורא דארץ ישראל מחכים, הואיל והחזקה נחלה באותו שבט, היינו אותו הטעם שהתורה אמרה לא להעביר נחלה משבט לשבט, ולהחזיק הנחלה באותו שבט, דבארנו בין שזה חלק מנשמת השבט, זהו הטעם שאורא דארץ ישראל מחכים, בין שארץ ישראל היא חלק מהנשמה של ישראל, לכן האור שלה מחכים. וכן מובא בספרי (דברים יא, ב) "ארץ אשר ה' אלהינו דורש אותה", ארץ שנתנה לדרישה. כתוב (ויקרא יח כח) "ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אתה באשר קאה את הגוי אשר לפניכם". ולכאורה קשה מדוע שארץ ישראל תתיחס ליהודי חוטא כמו לגויים שהיו בארץ לפני בני ישראל, ותקיא אותה לחוץ לארץ. הרי יהודי נשאר יהודי ויש לו ניצוץ קדוש שאינו נפגם וכו'. ומבואר לדברינו כיון שכל התכלית של הארץ היא לעזור ליהודים בהבנת התורה, ולהדבק בה'. מי שאינו נעזר בארץ ישראל לצורך הדברים האלו, הארץ לא נותנת לו כלום, וביחס לארץ הרי הוא כגוי גמור.

וכן נראה שהלשון החזקה נחלה, מרמזת על דברי הגמרא (ב"ב קיט.) ארץ ישראל מחזקת. היינו שעוד לפני שבני ישראל ירשו את הארץ, זה נחשב שהיה להם קנין חזקה בארץ, ונפקא מינה להלכה שהבכור יורש פי שנים בחלק אביו, אף על פי שאביו מת קודם שנכנסו לארץ. והבאור העמק בחזקה זו הוא על פי מה שבארנו במאמר 'חשמל עץ' את המשנה (קידושין כו.) נכסים שיש להם אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה. שכשם שאשה נקנית בכסף בשטר ובביאה כך שדה שהיא בחינת אשה נקנית בכסף ובשטר ובחזקה, דחזקה בשדה פרושה שמוש בשדה, כמובא בגמרא (שם כו.), וזה באותה בחינה של ביאה באשה. ולכן הגמרא (שם ב.) לומדת קנין כסף באשה משדה, מגזרה שנה קיחה קיחה, לרמז שאשה ושדה הם באותה בחינה. דכשם שבאשה ג' קנינים אלו קושרים את האשה להיות אחד עם הבעל, כך בשדה ג' קנינים אלו קושרים את השדה להיות אחד עם בעליה פדלעיל. ולכן חזקה בגימטריא עמוד דחזקה מחברת את השדה לאדם דרך העמוד המרמז על שרש הנשמה שלו. וכיון שארץ ישראל היא חלק

מנשמת ישראל גם קודם שנכנסו לארץ, לכו ארץ ישראל מחזקת.

מצינו בזהר (תרומה קסח:) **שניה ברפת הארץ, וצריך להזכיר בה ברית ותורה, להראות שבאותו טוב נזון ברית ותורה.** רואים שהתורה נזוגית מארץ ישראל, ומבאר לדברינו דארץ ישראל נותנת את השלמות ליהודי שיוכל לעסק בתורה, וזה נחשב מזון לתורה. וכן מובא ב'תניא' (אגה"ק יד) על הכתוב (דברים יא, יב) **"ארץ אשר ה' אלהיך דרש אתה תמיד עיני ה' אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"**. ש"עיני ה'" מרמז על החכמה שנמצאת בארץ ישראל, כמו שחכמים נקראו עיני העדה, וחכמת הקדוש ברוך הוא שנקראת עיני ה', שורה בארץ ישראל מרשית השנה ועד אחרית שנה, ומתחדשת בכל שנה מחדש כדמבאר שם.

מצינו במדרש (במדב"ר יג, טז) **לפי שהיו זבולן ויששכר שתפים, יששכר היה עוסק בתורה וזבולן היה עוסק בפרקמטיא, והיה טורח זבולן ונותן לתוך פיו של יששכר, ועל זה היה קרבנו "קצרת כסף"** כנגד הים שהוא עשוי בקערה, שהיה חלק זבולן שנאמר "זבולן לחוף

ימים ישכך". **"מזרק אחד כסף" כנגד הארץ שהיא עשויה ככדור שהיתה חלק יששכר שנאמר "וירא מנחה כי טוב"**. רואים שעקר מנוחת ארץ ישראל נתנה לשבט יששכר שעסקו בתורה, ולזבולן נתנו את נחלת הים הפחות חשובה.

מצינו בגמרא (ב"מ פה.) **"על מה אבדה הארץ וגו' ויאמר ה' על עזבם את תורתך אשר נתתי לפניהם"**, אמר רב יהודה אמר רב שלא ברכו בתורה תחלה. ומבאר לדברינו דאם לא ברכו ברפת התורה זה מראה שלא החשיבו את התורה, וארץ ישראל מיעדת עבור התורה.

מצינו בזהר (כי תצא ערה:) **מרגלים שהוציאו שם רע על הארץ ונעשו בגללה ומתו, ולא זכו לה, ואשה קרקע היא כארץ, כמו שהעמידה אסתר קרקע עולם היתה.** ומשמע מהזהר שמדמה את האשה לקרקע בארץ ישראל, ומבאר לדברינו דאדם זוכה בזכות אשתו לשלמות רוחנית בכל עניניו, ולהשראת השכינה, כמובא בגמרא (יבמות סב:) **אמר רבי תנחום א"ר חנילאי כל אדם שאין לו אשה, שרוי בלא שמחה, בלא ברכה, בלא טובה, במערבא**

לבינם שבששת ימי המעשה פעלתי את העולם ובשבת נחתי, לפיכך נתתי להם לישראל ששת ימי המעשה ובשבת יום מנוחה וקדשה לי ולהם, שבעה ארצות ברא הקדוש ברוך הוא ומכלם לא בחר אלא ארץ ישראל, שנאמר "תמיד עיני ה' אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה". רואים שארץ ישראל היא בחינת שבת. וכן מובא ב'חזקוני' (בראשית ה, יח) מצינו השביעי קדש, וכן משבע ארצות ארץ ישראל.

וכן מובא ב'לקוטי הלכות' (ברכת המזון ד) שבת וארץ ישראל הם בחינה אחת, כמו שמסדר בהשבע הבדלות שאמרו רבותינו זכרונם לברכה בירושלמי בין קדשת ארץ ישראל לחוץ לארץ בין יום השביעי לששת ימי המעשה. וכן מובא בספר 'חסד לאברהם' (מעין ג נהר ח) יום שבת בארץ ישראל הוא עקר הכל, מפני שמנוחת השבת תלויה במה שמתפשטת קדשת שבת דרך פתח ההיכל הזה למטה והוא בארץ ישראל. וכן בארץ ישראל יש דין שבת הארץ, כמו שכתוב (ויקרא כה, ב) "ושבתה הארץ שבת לה". וכן ארץ ישראל קודם שכבשוה היתה נחלת

אמרי בלא תורה, בלא חומה, רבא בר עולא אמר בלי שלום. וכן מצינו בגמרא (סוטה יז) איש ואשה זכו שכינה ביניהם. וזה בדומה לקרקע בארץ ישראל, שנותנת ליהודי שלמות רוחנית בכל עיניו, והשראת השכינה, כדלעיל, ולכן הזהיר מדמה את האשה לקרקע שבארץ ישראל דוקא.

וכן מובא בספר 'שבטי נחלתך' שהקשר לארץ ישראל הוא בבחינת קשר איש ואשה, ומרמז בגמרא (סוטה מז) אמר רבי יוחנן שלשה חינוות הן, חן מקום על יושביו חן אשה על בעלה. וכן מצינו בגמרא (ע"ז כו) שארץ ישראל משפיעה על הגנבים בתוכה, שיהיו יותר יראי שמים מגנבי חוץ לארץ.

כתוב (בראשית ד, יב) "כי תעבד את האדמה לא תסוף תת כחה לך נע ונד תהיה בארץ". לכאורה קשה אף על פי שהאדמה של קין התקללה, מדוע זה מחיבו שיהיה נע ונד, ומדוע הכתוב תולה את זה בזה, נראה לבאר כיון שהאדמה לא תוסף לתת את השלמות הרוחנית שנתנה לקין, ממילא זה נביא אותו להיות נע ונד.

מצינו ב'פרקי דרבי אליעזר' (ט) אמר הקדוש ברוך הוא השבת נתתי להם לישראל אות היא ביני

שבעה גוים. ויש בה שבעת מינים שונותבחה בהם. וכן יש בה שבעה ימים, כמובא במדרש תהלים (כד) "על ימים יסדה". זו ארץ ישראל שיושבת על שבעה ימים. וכן מצינו במדרש (ב"ר מו, ט) אם מקבלים בנית את השבת הם נכנסין לארץ ואם לאו אינם נכנסין. וכן שבת מרמזת בכתוב שנואמר על ארץ ישראל (שמות טז, לה) "ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה עד באם אל ארץ נושבת". וכן בכתוב (תהילים פה, ב) "רצית ה' ארצך שבת שבות יעקב". וכן מובא בספר 'מבעד לחרקים' שהכתוב (בראשית יב, א) "לך לך וגו' אל הארץ אשר אראך" בגימטריא שבת, לפי החשבון שאות כ"ף סופית היא מספר חמש מאות.

מובא בהגהת הצמח לפרי עץ חיים' (שבת פ"ח) צריך לומר כבוד ה' עליך נגלה, מראש מקדם נסוכה, כי באלפא ביתות אותיות המאחרין אל אותיות רא"ש, הם שב"ת. ובשבת עולה המלכות הנקראת שבת, במקום הראש. ומבאר לדברינו דכשם שארץ ישראל היא "ראש עפרות תבל", כך השבת היא ראש לששת ימי המעשה, ולכן המלכות עולה בשבת לבחינת ראש. וכן מצינו בזהר (תיקונים

מה:): ראש צדיק דאיהו יום השביעי. וכן חלול שבת נמשל בגמרא (שבת עה.) לפסיק רישא ולא ימות, היינו שכשם שלא שיך לחתך את הראש והאדם לא ימות, כך לא שיך לעשות פעולות מסוימות בלי לחלל שבת, דחלול שבת הוא בחינת חתוך הראש שהוא השבת. וגרימת מצב של מיתה, כמובא בלק"ת להאריז"ל (בשלח ע' קמג) שמחלל שבת נקרא בשם מחלל, מלשון חלל, דחלל הוא מת, ומי שמחלל שבת הוא מכניס את המנות והקלפה במקום הקדשה והחיים של השבת. וכן מצינו במדרש (בתי מדרשות' ח"ב) כל המחלל שבת בזדון אין לו הרמת ראש עד שיעשה תשובה. וכן מובא ב'לקוטי הלכות' (שבת ב) תחלה למקראי קדש, כי שבת הוא ראש והתחלה לכל המקראי קדש שכלם מקבלים משבת. וכן מובא בספר 'ויכלו' להרב גלזרסון שליט"א (ע' קעא) שאותיות תג"א [כתר] הן אחרי האותיות שב"ת, ת' אחרי ש', ג' אחרי ב', א' אחרי ת'. דהשבת סמוכה לכתר, וכתר שמים על הראש.

וכן מובא בספר 'חכמת חיים' מהגר"ח זוננפלד שהראש הוא אחד חלקי שבע מכל הגוף. וכמו שהראש מנהיג את כל הגוף, כך השבת שהיא אחד חלקי

שבע מכל השבוע, היא בחינת ראש של כל השבוע ומנהיגה אותו.

מצינו במדרש (ילקוט דברים תתס) **כָּשֶׁם שְׁמִילָה דוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת, כֵּן כְּבוֹשָׁה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת, וְעוֹד שֶׁהִיא שְׁקוּלָה כְּנֶגֶד כָּל מַה שֶּׁנִּבְרָא בְּשֵׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית.** ומבאר לדברינו כיון שארץ ישראל היא בחינת שבת, כבוש ארץ ישראל הוא כבוד שבת ולא חלול שבת. לכן כבוש ארץ ישראל דוחה שבת. וכן מצינו בגמרא (ב"ק פ:) **הַלּוּקַח בַּיִת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כּוֹתֵבִין עָלָיו אוֹנוֹ, אֶפְלוּ בַשֶּׁבֶת. בַּשֶּׁבֶת, סִלְקָא דְעֵתְךָ, אֵלָא, כְּדָאָמַר רַבָּא, הֵתָם אוֹמַר לְגוּי עוֹבֵד כּוֹכְבִים וְעוֹשֶׂה. הֵכִי נְמִי אוֹמַר לְגוּי עוֹבֵד כּוֹכְבִים וְעוֹשֶׂה, וְאָף עַל גַּב דְּאִמְרִיָּה לְגוּי עוֹבֵד כּוֹכְבִים שְׁבוּת הוּא, מְשׁוּם יְשׁוּב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא גָזְרוּ בֵיהּ רַבָּנִין.**

מובא בספר 'שבילי פנחס' שלכן אומרים מראש מקדם נסוכה, דששת ימי בראשית יש בהם קד"ם שמהקום מחוץ לגן עדן נקרא קדם.

נודה מאד לכל מי שישלח הוספות על מאמר זה לזיכוי הרבים.
 נא להפיץ מאמר זה לזיכוי הרבים ניתן לקבל עוד מאמרים בכתובת המייל דלקמן
 בס"ד יצאה לאור המהדורה החדשה של ספר 'סוד החשמל' לחבר בין תורת הנגלה לתורת הנסתר [5 כרכים]
 המחיר במבצע עד גמר המלאי 80 שקל בלבד לסט. ניתן להשיג בטל: 0573109982. או בפקס 0737254480. או
 במייל fish@neto.net.il
 המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני את מאמר צניעות האישה עם הוספות חדשות [סוד חיי האישות לאור הקבלה לנשואים בלבד], ישלחו בקשה לכתובת המייל.

**בעזרת השם יתברך
הופיע ויצא לאור
ספר 'סוד החשמל' ה' חלקים
לחבר בין תורת הנגלה לתורת הנסתור**

קרוב לארבעת אלפים עמודים ברוב פאר והדר.
הספר מנוקד וההדפסה מאירת עינים.
מאמר 'פתח לסדור הרש"ש' מורחב עם ציורים וביאורים חדשים.
מאמר 'סוד החצי' מועשר בהרבה הוספות חדשות.
מאמרים חדשים שטרם ראו אור.
מפתחות מיוחדים לאלפי ראשי תיבות וסופי תיבות בתנ"ך לפי סדר הפרשיות.

ניתן להשיג בירושלים

משפחת פיש רחוב גבעת שאול 30 טל 026537343

משפחת פיש רחוב גבעת משה 12 טל 025373351

בבני ברק

משפחת פיש רחוב קוטלר 21 פינת הרב שך 036188995

טל למשלוחים: 0573109982

בארה"ב הפצה דרך וגשל משה שטרנליכט 7188530525

כמות מצומצמת תימכר במחיר מסובסד של 80 שקל בלבד לסט. כל הקודם זוכה

